

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Xəzər niyə
gəndləri
"udur"?
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 24 iyul 2025-ci il Cümə axşamı № 127 (8737) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

İcra hakimiyyətlərinin ləğvi yenidən gündəmdə

İH tabeliyindəki bir sıra idarələrin fəaliyyətinə son qoyulacaq, sonra isə...

yazısı səh.3-də

Suriya masası yenidən Bakıda qurulur

yazısı səh.4-də

Yeniyetmə çimərlikdə günvurmada öldü

yazısı səh.10-da

"Rusiyanı tərk edin" çağırışı

yazısı səh.4-də

Ölkəmizə GUAM-a görə ittihamlar

yazısı səh.6-da

Regionda üç paytaxtın güclənən ittifaqı

yazısı səh.7-də

Evi sənədsiz olanlara müjdə: proses başladı

yazısı səh.12-də

Qərb nəşrindən ilginç Zəngəzur xəbəri

yazısı səh.7-də

İsrail səfiri Bakını tərk edir

yazısı səh.9-da

Tətili zəhərə dönməklər

yazısı səh.12-də

Təhsil üçün xaricə gedənlər oxusun

yazısı səh.13-də

Pivə içən avtobus şoferləri - kimlərə əmanətlik?

yazısı səh.14-də

Mərkəzi Bank sədrindən açıqlamalar

yazısı səh.11-də

SÜLH SAZİŞİNİN PARAFLANMASINA HAZIRLIQ - MƏKAN TİFLİS...

Siyasi ekspert: "Tiflisdə paraflanma baş tutarsa, bununla üç region ölkəsi arasında siyasi əlaqələrin təməli qoyulacaq"

yazısı səh.9-da

Putinin adamlarının "Azneft"dəki hoteldə məxfi görüşü

Rusiyalı deputatların alman həmkarları ilə paytaxtımızda gizli müzakirələri Azərbaycanın etibarlı ev sahibi olduğunu bir daha təsdiqləyir; bəs Moskva bu etimadı niyə itirir...

yazısı səh.4-də

Yaqub Eyyubov

Dövlət rəsmiləri dezinformasiya- ların hədəfində

yazısı səh.3-də

Samvel Karapetyan

İrəvan həbsxanasından Paşinyana hədə kimi mesaj

yazısı səh.8-də

Tofiq Zülfüqarov

Azərbaycanda gərginlik yaratmaq planı - səbiq nazir xəbərdarlığı

yazısı səh.5-də

Prezidentdən “ASAN xidmət”lə bağlı fərman

Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə Senegal Respublikasının Dövlət İdarəçiliyi və Dövlət Xidmətlərində İslahatlar Nazirliyi arasında Anlaşma Memorandumu”nun təsdiq edilməsi haqqında Fərman imzalayıb.

Modern.az xəbər verir ki, fərmanla 2025-ci il iyunun 3-də Bakı şəhərində imzalanmış Anlaşma Memorandumu qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi (“ASAN xidmət”) onun müddəalarının həyata keçirilməsini təmin etməlidir.

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinə Anlaşma Memorandumunun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Senegal Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərmək həvalə olunub.

Transxəzər marşrutu ilə gələn ilk qatar Bakıya çatdı

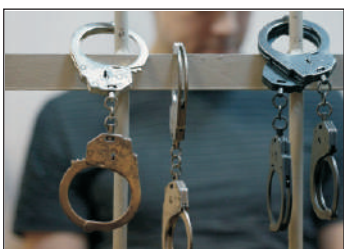
Çinin Şansı əyalətindən Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu (TBTM) vasi-təsilə yola salınan ilk konteyner qatarı artıq Bakıya çatıb.

Bu barədə “Qazaxıstan Dəmir Yolu” (KTZ) şirkətinin mətbuat xidməti

məlumat yayıb. Ümumi çəkisi 1159 ton olan 50 standart konteynerdən ibarət qatar iyulun 10-da Şansı əyalətinin Jinzhong şəhərində yerləşən Zhongding logistika mərkəzindən yola çıxıb. Qatar Qazaxıstandan keçərək Aktau limanına, oradan isə yük bərə ilə Azərbaycana çatdırılıb.

Qeyd edək ki, ənənəvi üsullarla müqayisədə Transxəzər daşımaları daşıma vaxtını əhəmiyyətli dərəcədə azaltmağa imkan verir.

Sumqayıtda atalarını döyüb öldürdülər

Sumqayıt sakini 1981-ci il təvəllüdlü Aslan Bədirov döyülərək aldığı xəsarətlərdən ölüb. Hadisə ilə bağlı A. Bədirovun yeniyetmə oğulları saxlanılıb. Məlumatla görə, baş vermiş qətl hadisəsinin təfərrüatı məlum olub.

Qonşularının sözlərinə görə, onlar dindar ailə olublar. Aslan Bədirovun 3 qızı, 2 oğlu var.

Bildirilib ki, oğlanlarından biri təzəlikcə İdman Akademiyasına qəbul olub.

“Evə gələndə içkili vəziyyətdə idi, getmək istəyəndə uşaqlar deyib ki, ata, bu halda getmə, küçədə kiminsə dalaşarsan. Övladları onun arxasınca gediblər ki, gətirsinlər. Görüblər ki, mağazanın yanında pivə içir. Ata uşaqları qovub, onlar da evə qaçıdılar. Şəhər isə polis gəlib ki, atalarını döyüblər”, - deyər mərhumun qayınanası Arifə Muradova deyib.

Neft Fondunun 181 ton qızıl ehtiyatı var

Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) ABŞ dolları portfelinin 19 milyard 133,2 milyon dollarlıq hissəsini (28,8 faiz) qızıl investisiyaları təşkil edir.

ARDNF-nin ilk yamili üzrə investisiya fəaliyyətinin yekunlarına

dair hesabatına görə, cari il iyunun 30-u tarixinə fondun investisiya portfelinin aktivlər üzrə bölgüsündə qızıl 181,1 ton (57,6 faiz artım) təşkil edib.

Bakıda bu ərazilərdə ilan təhlükəsi var

İsti hava şəraiti insanlarla yanaşı, təbiətdəki canlılar üçün də ciddi dəyişikliklərə səbəb olur.

Son günlər müxtəlif bölgələrdə ilanların evlərin yaxınlığında, hətta yaşayış yerlərində görünməsi ilə bağlı xəbərlər artıb. Bəziləri düşünür ki, ilanlar qızmar istilərdə daha çox görünür, digərləri isə onların istidən gizləndiyini deyir. Bəs isti havalarda ilanlar daha çox görünür, yoxsa istidən gizlənirlər?

Zoologiya İnstitutunda aparıcı elmi işçi, biologiya üzrə fəlsəfə doktoru Təvəkkül İsgəndərov bildirib ki, ilanların ən aktiv olduğu dövr may ayıdır: “Azərbaycanda 28 növ ilan var, onlardan 4-ü zəhərli-dir. Zəhərli ilanlara isti və quraq ərazilərdə daha çox rast gəlinir. Dağ ərazilərində yaşayan ilanlar qışlamadan gec çıxa bilər, bu müddət təxminən aprel ayının sonuna qədər çəkir.

Bəzi ilan növləri may ayının

əvvəlində, isti və quraq ərazidə yaşayan ilanlar, o cümlədən ən zəhərli ilan növlərindən olan le-monton gürzəsi mart-aprel ayının əvvəlində qışlamadan çıxır. İlanların ən aktiv olduğu dövr may ayıdır, çünki bu ayda ilanların yenilənməyə, çoxalmağa ehtiyacı olur. Həmçinin hava o qədər də isti olmadığından, sutka ərzində aktiv olurlar.

İyunun əvvəlindən havalər kəskin isindiyi üçün torpağın səthi qızdırıcı olur, buna görə də ilanlar çox da aktiv olmur. Bu dövrdə ilanlar yalnız axşam saatlarında və şəhər saat 10:00-11:00 aralığında aktiv olurlar. Bəzən hava isti olsa da, ilanlar insan təhlükəsi hiss etdiyi üçün yerdəyişdirməyə ehtiyac duyurlar”.

T.İsgəndərov qeyd edib ki, ilanlar təhlükə hiss etdikdə yeni yerlər axtarışına çıxır: “Çimərliklərin ətrafında qayalıq olan yerlər var, məsələn, Bilgəh çimərliyinin üst tərəfi

qayalıq yerlərdir, alt tərəfi çəmərlik olan ərazidir. Qayalıq olan yerlərdə ilanlar yaşayır, əgər ilanları heç kim narahat etməsə, onlar görünür. Lakin çimərlikdə səs-küy, maşın səsləri nəticəsində ilanlar təhlükəsiz yerlərə keçid etmək üçün fürsət axtarır.

Əgər havanın isti vaxtı ilanları görürüksə, deməli, onlar ya yem, ya da daha təhlükəsiz yerlər axtarır. İnsanların ilanlarla tez-tez qarşılaşması ilanların sayının artmasından xəbər vermir, əksinə, ilanların sayı getdikcə azalır.

Əvvəllər ilanlar Abşeron yarımadasında bərabər şəkildə paylanmışdısa, indi həmin ərazilərdə bağlar, müəyyən obyektlər qurulur deyər ilanlar həmin yerlərdən sıxışdırılıb müəyyən lokal əraziyə toplanır. Yeni insanların sıx olduğu ərazidə ilanlarla tez-tez qarşılaşması say artımı ilə əlaqəli deyil”.

Baş prokuror onu işdən çıxardı

Saatlı rayonu prokuroru Adil Vəliyev vəzifəsindən azad olunub. Bu barədə baş prokuror Kamran Əliyev əmr imzalayıb.

Baş prokurorun digər əmri ilə Elnur Rüstəmov Saatlı-nın yeni prokuroru təyin edilib. Qeyd edək ki, E.Rüstəmov bu təyinatla qədar prokurorluqda istintaqa nəzarət idarəsinin rəis müavini, daha əvvəl Füzuli rayonunun prokuroru işləyib.

Həkimlərə əlavə maaş veriləcək

Bakı şəhər Baş Səhiyyə İdarəsinin tabeliyində yaradılmış xüsusi ambulator tibb məntəqələrində yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına yoluxmuş xəstələrə ambulator-poliklinik yardım göstərən tibb işçilərinin əməkhaqlarına verilən əlavənin müddəti uzadılıb.

Bununla bağlı baş nazir Əli Əsədov müvafiq qərar imzalayıb. Qərara əsasən, əlavənin verilmə müddəti oktyabrın 1-dək uzadılıb. Qeyd edək ki, əvvəl bu müddət iyulun 1-dək nəzərdə tutulmuşdu.

Azərbaycanda siqaret bahalaşdı

İyunun 23-də etibarən Azərbaycanda bəzi tütün məmulatlarının qiyməti artıb. Bu barədə məlumatı “Trend”ə siqaret satışı ilə məşğul olan şəxslər verib.

Bildirilib ki, artıq bu barədə siqaret satışını həyata keçirən şirkətlər onları məlumatlandıırıb.

Məlumatla görə, “Keno” markalı siqaretlərin “boz nazik” və kompakt çeşidinin qiyməti 0,20 qəpik bahalaşmış.

Azərbaycan onu Qazaxıstana təhvil verdi

Qazaxıstan vətəndaşı Suyunov Darın Alislamoviçin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün veril-məsinə dair həmin dövlətin Baş Prokurorluğunun və-satəti Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu tərəfindən təmin edilib.

Qazaxıstanda qabaq-cadan əlbir olan bir qrup şəxs halında quldurluq, adam oğurluğu, qəsdən adam öldürmə və oğurluq cinayətlərinin törədilməsin-də təqsirləndirililərək beynəlxalq axtarışa elan edilmiş D.A.Suyunov cari ilin yan-var ayında Azərbaycanda müəyyən edilmiş və barə-sində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinin xüsusi konvoyunun müşayiəti ilə o, Qazaxıstanın səlahiyyətli orqanına təhvil verilib.

Abşeronda 33 məktəb direktoru işdən çıxarıldı

Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Maliyyə Nəzarəti Xidmətinin 2025-ci il üçün təsdiq olunmuş iş planına uyğun olaraq Abşeron-Xızı Regional Təhsil İdarəsində dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitlərin təyinatı üz-rə xərclənməsi yoxlanılıb.

Aparılan yoxlamalar zamanı bəzi təhsil müəssisələrində dər-nək və dərindənəşən məşğələlərin təşkilində, dərslərin əvəz-olunması ilə bağlı əməkhaqqının ödənilməsində, qruplarda kompleksləşdirmənin aparılmasında, ştatların müəyyən olunmuş normalara uyğun saxlanılmasında, eləcə də qida təchizatında nöqsanlar aşkar edilib.

205 təhsil müəssisəsində son 3 il üzrə aparılmış nəzarət təd-birləri ilə aşkar olunan nöqsan və çatışmazlıqlara əsasən müəy-yənləşdirilmiş 594,6 min manat vəsait cavabdeh şəxslər tərəfin-dən dövlət büdcəsinə bərpa edilib, inzibati xəta törətmiş 26 vəzi-fəli şəxs isə inzibati məsuliyyətə cəlb olunaraq cərimə olunub.

Nöqsanlara yol vermiş 134 vəzifəli şəxsə əmək qanunverici-liyinə uyğun olaraq intizam tənbehi (şiddətli töhmət, töhmət, xə-bərdarlıq) verilib, 6 rəhbər şəxslə bağlanmış əmək müqaviləsi-nə xitam verilməsi nəzərdə tutulur.

Bununla yanaşı, Abşeron-Xızı Regional Təhsil İdarəsi üzrə aparılan nəzarət tədbirləri nəticəsində aşkar edilmiş maliyyə po-zuntuları və digər nöqsanlara görə 33 təhsil müəssisəsinin rəh-bəri tutduğu vəzifədən azad olunub.

Digər regional təhsil idarələrində də bənzər halların araşdırıl-ması istiqamətində tədbirlər həyata keçirilir.

Son günlər bəzi dövlət rəsmiləri adından yalan xəbərlər yayılması artıb. Bir sıra sosial şəbəkə hesablarında daxili işlər naziri adından Azərbaycan Prezidentinin açıqlamalarına dair həqiqətə uyğun olmayan saxta şərh yayılıb. Bu barədə Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin açıqlamasında deyilir.

Bildirilib ki, son günlər kampaniya xarakteri alan bu uydurma iddialar ictimai rəyi çaşdırmağa yönələn kobud informasiya manipulyasiyası nümunəsidir. "Cəmiyyəti yalnız rəsmi mənbələrin verdiyi informasiyaya inanmağa, dövlətin rəsmi mövqeyini ifadə edən məlumatları ölkənin informasiya agentlikləri və digər peşəkar media subyektlərindən əldə etməyə çağırırıq.

Azərbaycan vətəndaşlarını, jurnalistləri, ictimai fəalları bu kimi hallara qarşı hər zaman prinsipiallıq nümayiş etdirməyə, saxta və yalan məlumat əsaslı kampaniyaların vüsət aldığı bir şəraitdə sayıq olmağa səsləyirik", - açıqlamada deyilir.

Yada salaq ki, bundan başqa, bir sıra sosial şəbəkə hesablarında Azərbaycanın baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubovun və Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyevin adından da Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinə dair heç bir reallığı əks etdirməyən açıqlamalar yayılıb.

Məlumatda qeyd olunur ki, Prezidentin rəsmi saytının görüntüsünü imitasiya edərək hazırlanmış və uydurma iddiaların yer aldığı bu açıqlama ictimai rəyi çaşdırmağa yönələn kobud informasiya manipulyasiyası nümunəsidir.

Bəs bu cür yalan xəbərlərin yayılmasında əsas məqsəd nədir? Azərbaycanın dövlət rəsmiləri kimlərin hədəfinə çevrilib?

AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, dünyanın bir çox ölkələrində bu kimi metodlardan istifadə olunur: "Əvvəllər belə metodlardan daha az istifadə edi-

lirdi. Çünki çap mediası, televiziya və radiolar nəzarətdə olduğu üçün dezinformasiyalardan yararlanmaq olmurdu. Amma hazırda sosial şəbəkələrin vüsət alması, hər bir şəxsin gizliliyini saxlamaqla sosial şəbəkələrə giriş imkanlarının olması insanların və təbii ki, bu işdə marağı olan bəzi qüvvələri belə manipulyasiyalar etməyə sövq edir, nəticədə onlar öz məqsədlərini bir çox hallarda həyata keçirə bilirlər. Bu dezinformasiyaları adətən kimlər təşkil edirlər? Biz zamanında bunu xüsusi xidmət orqanlarının metodu kimi görmüşdük. Kimisə gözdən salmaq, ləkələmək, şərhləmək, yaxud süni şəkildə yalançı ictimai rəy formalaşdırmaq və bunun əsasında öz maraqlarını təmin etmək variantları var idi. Amma hazırda sosial şəbəkələrin bu qədər yayılması, dünyanın hər nöqtəsindən bura çıxış imkanlarının olması həm də xildəki bəzi qüvvələrə belə metodlardan istifadə üçün imkanlar yaradır. Ümumən götürdükdə Azərbaycanı istəməyən qüvvələr bir çox hallarda azərbaycanlı ad-soyadından istifadə edirlər, özlərini azərbaycanlı kimi göstərirlər və belə məlumatların yayılmasında iştirak edirlər. Amma yekunda üçüncü tərəflərin, yeni dövlətlərin maraqlarını təmin edirlər. Mümkündür ki, bu, xarici qüvvələrin, xüsusi xidmət orqanlarının əməlləri olsun. Azərbaycan ictimaiyyətini çaşdırmaq, ictimai rəyi aldatmaq, cəmiyyətdəki sabitliyi aradan qaldırmaq üçün bu yollara əl atırlar. Eyni zamanda həm də ola bilər ki, daxildəki siya-

Dövlət rəsmiləri dezinformasiyaların hədəfində

Son günlər bəzi dövlət rəsmiləri adından yalan xəbərlər yayılması artıb; ekspertlər bunun qarşısının necə alınmalı olduğundan danışdılar

si qüvvələrin bir-biri ilə rəqabətləri çərçivəsində bu metoda əl atsınlar. Bu cür yolla siyasi rəqiblərinin mövqelərini zəiflətməyə cəhd edə bilirlər. Hesab edirəm ki, dövlət bu məsələdə ayıq-sayıq olmalıdır. Tez bir zamanda reaksiya verilməli, etibarlı mənbələrdən təkzib olunmalıdır. Nəzərə alsaq ki, süni intellekt dediyimiz müasir texnologiya çox elçatandır, demək, belə bir zamanda bu cür dezinformasiyaların yayılması çox sadədir. Dövlət və onun xüsusi xidmət or-

ganları ayıq-sayıq olmalıdır. Fərqi yoxdur, bunu daxildən və ya xaricdən edirlər, bilərəkdən və ya bilməyərək, bunun qarşısı mütləq alınmalıdır ki, ictimai fikir aldanılmasın, yanlış istiqamətlərə yönəldilməsin. Ona görə də XXI əsrdə informasiya təhlükəsizliyi bir çox dövlətlərin təhlükəsizlik konsepsiyasının tərkib hissəsidir. Həm də informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunmasıdır. Azərbaycan da bu istiqamətdə düşünürəm ki, ciddi addımlar atmalıdır".

Aznews.az analitik-informasiya portalının baş redaktoru, media texnoloqu Taleh Şahsuvarlı bu cür cəhdlərin bir neçə məqsədə xidmət etdiyini düşünür: "Son günlər dövlət rəsmilərinin adından yayılan yalan məlumatların intensivləşməsi təsadüfi deyil və planlı informasiya diversiyası təsiri bağışlayır. Xüsusilə ictimai rəyde həssaslıq doğuran mövzularda saxta şərhlərin və ya açıqlamaların hazırlanaraq sosial şəbəkələrdə dövriyyəyə buraxılması, əslində informasiya təhlükəsizliyi müstəvisində

yeni çağırışlardır. Bu cür cəhdlər bir neçə məqsədə xidmət edir: dövlət-vətəndaş münasibətlərini zədələmək, rəsmilərin reputasiyasına xələl gətirmək, cəmiyyətdə qeyri-müəyyənlik yaratmaq və sosial etimadı aşındırmaq. Ən narahatedici cəhət ondan ibarətdir ki, bu saxta məlumatlar bəzən adi istifadəçilər tərəfindən deyil, əlaqələndirilmiş qruplar və ya troll şəbəkələri vasitəsilə tirajlanır. Bu isə onların arxasında müəyyən maraqlı mərkəzlərin dayandığını ehtimal etməyə əsas verir. Belə bir şəraitdə vətəndaşların və media subyektlərinin informasiya ilə davranışda məsuliyyəti artır. İstənilən açıqlamanın rəsmi mənbələrlə dəqiqləşdirilməsi, xüsusilə dövlət rəsmilərinin adından yayılan məlumatlara qarşı ikitərəfli yoxlama yanaşması zəruridir. Əks halda, cəmiyyət dezinformasiyanın təsiri altına düşə və qərarlarını yanlış informasiya əsasında formalaşdırma bilər. Unutmayaq ki, informasiya sabitliyinin əsas dayaqlarından birini və onu hədəfə alanları əslində bütövlükdə dövlətin idarəetmə mexanizmini hədəfə alır".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

İcra hakimiyyətlərinin ləğvi yenidən gündəmdə

İslahatlar çərçivəsində əvvəl müasir idarəetmə tələblərinə cavab verməyən bir sıra idarələrin fəaliyyətinə son qoyulacaq, sonra isə...

Bir müddət əvvəl bəzi icra hakimiyyətlərinin fəaliyyətləri ilə bağlı aşkarlanan və cəmiyyətə təqdim olunan neqativ hallar bu sahədə köklü islahatların aparılmasının vacibliyi ilə bağlı müzakirələrin açılmasına səbəb olmuşdu. İcra hakimiyyətlərinin ləğv edilməsi, böyük şəhərlərdə mer seçkilərinin keçirilməsi, bələdiyyə institutunun təkmilləşdirilməsi təkliflər sırasında idi.

Bununla bağlı uzun zamanlı müzakirələr gedir, amma icra hakimiyyətlərinin ləğv olunması üçün konstitusiyada dəyişiklik lazımdır. Ölkədə referendum keçirilməlidir.

Gözlənilir ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən islahatların davamı olaraq, Azərbaycan idarəetmə modelində əhəmiyyətli dəyişikliklər olacaq. Bunlardan biri də icra hakimiyyətlərinin ləğvi və yeni iqtisadi rayonların yaradılması ilə Azərbaycanın daha müasir və çə-

vik bir idarəetmə modelinə keçididir.

Qarabağda və Naxçıvan-da təyin olunan prezidentin xüsusi nümayəndəlikləri özünü yaxşı mənada doğruldub. Belə görünür ki, bütün Azərbaycan ərazilərində bu modelin tətbiq etmək olar. Qeyd edək ki, hazırda işğaldan azad edilmiş rayonlarda xüsusi nümayəndəlik institutu fəaliyyət göstərir. Dövlət başçısının sərəncamı ilə yaradılmış yeni institut faktiki olaraq bütün idarəetmə mexanizmini həyata keçirir. Qısa müddət

ərzində fəaliyyət göstərməsinə rəğmən bu institutun özünü doğrultduğunu söyləmək mümkündür. Xüsusi nümayəndəliklərin fəaliyyəti Qarabağda geniş vüsət almış quruculuq-abadlıq işlərinin fəaliyyətində, bu modelin daha geniş coğrafiyada tətbiqinə ehtiyac yaranır.

Bildirək ki, xüsusi nümayəndəlik institutunun fəaliyyəti icra hakimiyyətlərinin "kölgədə" qalmasına səbəb olub. Hazırda icra hakimiyyətləri "JEK" funksiyasını yerinə yetirməkdən o yana keçə bilmirlər. Bu isə həmin strukturun tezliklə ləğv olunacağı ilə bağlı ehtimalı bir qədər də qüvvətləndirir.

Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, islahat-

lar çərçivəsində illərlə mövcud olmuş, lakin müasir idarəetmə tələblərinə cavab verməyən bir sıra idarələrin fəaliyyətinə son qoyulacaq.

Məlumata görə, funksionallığını itirmiş idarələr ləğv ediləcək.

İslahatların məqsədi qərarların qəbulu prosesini sürətləndirmək, bürokratik əngəlləri aradan qaldırmaq və yerli icra hakimiyyətlərinin daha çevik və effektiv fəaliyyətini təmin etməkdir.

Bəzi idarələrin birləşdirilməsi, digərlərinin isə müasir tələblərə uyğun şəkildə yenidən formalaşdırılması nəzərdə tutulur.

Hazırda məsələ ilə bağlı aidiyyəti qurumlarda texniki və hüquqi hazırlıq işləri aparılır. Rəsmi qərar və dəyişikliklərin payız aylarında təqdim ediləcəyi gözlənilir.

□ **Eisən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Suriya masası yenidən Bakıda qurulur

Suriya böhranı üzrə danışıqların növbəti raundu Bakıda keçiriləcək.

Bu barədə Səudiyyə Ərəbistanının "Əl-Hadas" telekanalı öz mənbələrinə istinadən məlumat yayıb.

Bildirilir ki, İsrail nümayəndə heyətinin Suriya tərəfi ilə razılaşmaları yekunlaşdırmaq məqsədilə Azərbaycana səfəri gözlənilir.

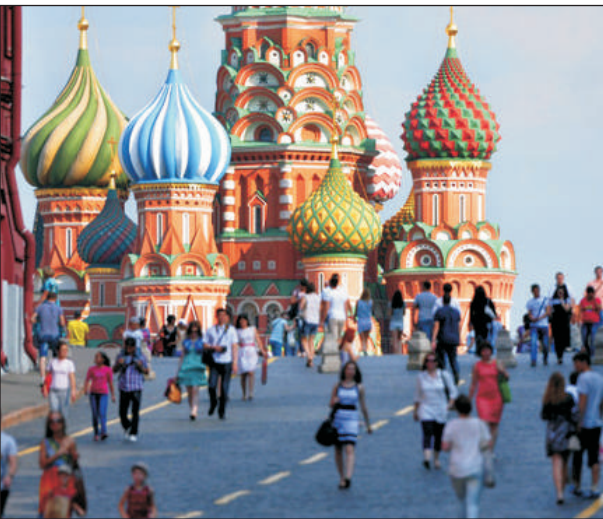
"Al-Arabiya" nəşri ABŞ-ın vasitəçiliyi və Türkiyənin dəstəyi ilə İsrail və Suriya arasında təhlükəsizlik məsələləri üzrə əlaqə kanallarının bərpa olunduğunu bildirib.

Məlumata görə, Türkiyə və Suriya kürd, druz və ələvilərin statusu, həmçinin İsrailin rolunu da əhatə edən regional qarşılıqlı anlaşma barədə danışıqlar aparır.

Nəşr həmçinin qeyd edib ki, İsrail nümayəndə heyəti Bakıda Əs-Süveydə ətrafında mübahisəni tam həll etmək istəyir.

Bununla yanaşı, İsrail Suriyaya hücumları dayandırmaq öhdəliyini üzərinə götürməyib və 1974-cü ildə müəyyən edilmiş atəşkəs xətti boyunca təxminən 80 kilometr uzunluğunda və yarım kilometrdən 10 kilometrə qədər dərinlikdə geniş demilitarizasiya olunmuş bufer zonanın yaradılmasında ısrar edir.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl İsrailin milli təhlükəsizlik müşaviri Tsaxi Xaneqbi ilə Suriya xarici işlər naziri Əsaad əş-Şibani arasında danışıqlar Bakıda keçirilib.

"Rusiyanı tərk edin" çağırışı

Polşa Xarici İşlər Nazirliyi ölkə vətəndaşlarına Rusiyanı tərk etməyi tövsiyə edib.

Nazirlik müvafiq bəyanatı öz saytında yerləşdirib.

Polşa XİN vətəndaşlara "Rusiya hər hansı səfərdən çəkinməyi" də tövsiyə edir: "Şəxsi, ailə və ya peşə şəraitinin ölkədə qalmasını tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, Rusiyada yaşayan Polşa vətəndaşlarına mövcud kommersiya və şəxsi vasitələrlə onun ərazisini tərk etmələrini tövsiyə edirik. Təhlükəsizlik vəziyyətinin kəskin pisləşməsi, sərhədlərin bağlanması və ya digər gözlənilməz hallar zamanı evakuasiya əhəmiyyətli dərəcədə çətinləşə və ya hətta qeyri-mümkün ola bilər".

Nazirlik bu addımı Rusiyanın Sankt-Peterburq və Kaliningraddakı baş konsulluqlar üçün iş icazəsini ləğv etmək qərarı ilə əlaqədar bu ölkədə Polşa diplomatik və konsulluq işçilərinin sayında davam edən azalma ilə izah edib.

Almaniya Bundeştaqının bir neçə deputatı Rusiyanın Ukraynaya qarşı genişmiqyaslı müharibəsi başladıqdan sonra Kreml nümayəndələri ilə təmaslarını davam etdirib. "Yeni Müsavat" haqqın.az-a istinadən bildirir ki, bu görüşlərin bəziləri Bakıda baş tutub.

şayiət edib. O, Ukraynada müharibə başlayandan bəri təbliğat və dezinformasiya yaydığına görə Avropa İttifaqının sanksiyaları altındadır.

Həmin gizli görüşün mövzusu haqda ancaq ehtimallar var. Versiyalardan birinə görə, Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin təşəbbüsü ilə

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında qeyd etdi ki, Rusiyanın dövlətçilik siyasəti belədir: "Onun hədəfləri əraziləri genişləndirmək, ətraf ölkələri təsir altında saxlamaqdır. O cümlədən də Azərbaycana belə yanaşır. Dövlətimiz isə xeyli güclənib, müstəqil xarici siyasət yürüdür, bu da Rusi-

arasında da görüş keçirilib: "Bu görüş məxfi deyildi, konfrans çərçivəsində idi, amma hər halda, Azərbaycan müxtəlif səviyyələrdə ev sahibi kimi Rusiya rəsmiləri üçün uğurlu məkan olub. Əfsus ki, Moskva barışmaq üçün üz saxlamır və son bəyanatlar absurddan ibarətdir. Bizə məlumdur ki, teleqram kanalları, bloggerlər, Soloviyov kimilər özbaşına danışmırlar. Onlar Kremlin siyasi kluarlarında verilən tapşırıqları yerinə yetirirlər. Azərbaycan isə düşmənçilik etmir, öz tələblə-

Putinin adamlarının

"Azneft"dəki hoteldə məxfi görüşü

Rusiyalı deputatların alman həmkarları ilə paytaxtımızda gizli müzakirələri Azərbaycanın etibarlı ev sahibi olduğunu bir daha təsdiqləyir; bəs Moskva bu etimadı niyə itirir - iki rəy

Alman mediasının araşdırmasına görə, Bundeştaqın bu deputatları Rusiya və Almaniya siyasətçiləri arasında platforma olan, hazırda dağılmış "Peterburq dialoqu" formatının bir hissəsi idi. Müharibə başlayandan sonra bu format dondurulub, lakin format ləğv edildikdən sonra da almanlar Rusiya tərəfi ilə əlaqəni dayandırmayıblar. 2024-cü ilin oktyabrında ARD jurnalı, "Kontraste" və "Zeit" qəzeti ilk dəfə birgə araşdırma dərc edib və bildirilib ki, parlament üzvləri Matias Platzeck (Sosial Demokrat, Brandenburg Federal Əyalətinin keçmiş Baş naziri), Ronald Pofalla (Xristian Demokrat, Martin Aparatının keçmiş Başçısı) və Federal Kansler İdarəsinin keçmiş rəhbəri Peterburq dialoqu) Bakıda "Four Seasons" mehmanxanasında Kremlin yüksək rütbəli nümayəndələri ilə gizli görüş keçirib.

İkinci belə görüş 2024-cü ilin oktyabrında baş tutub. Xristian Demokrat İttifaqının keçmiş sədri Armin Laşet də dəvət olunub. Lakin Laşet Bakıya gəlməyib. Bu il mayın 8-də "Tagesschau" qəzeti alman deputatların Rusiya nümayəndələri ilə 2025-ci il aprelin 13-də Bakıda baş tutan növbəti gizli görüşü barədə növbəti məlumatı yayıb. Bu dəfə iştirakçılar arasında Bundeştaqın SPD üzvü, parlamentin kəşfiyyat xidmətlərinin monitorinq komitəsinin üzvü Ralf Şteqner də var. Şteqneri görüşdə bir qrup nüfuzlu siyasi xadim müşayiət edib:

Rusiya tərəfdən görüşdə keçmiş baş nazir, "Qazprom"un Müşahidə Şurasının sədri və Rusiyadan Peterburq dialoqunun həmsədri Viktor Zubkov iştirak edib. Bakıda onu Putin yanındakı İnsan Hüquqları Şurasının rəhbəri Valeri Fadeyev mü-

2001-ci ildə yaradılmış "Peterburq dialoqu"nın gələcəyi idi. Jurnalistlərə danışarkən iştirakçılardan heç biri Bakıda keçirilən görüşdə iştirakını inkar etməyib. Görüşdə İsveç rəli diplomati Tomas Qreminger də iştirak edib. O, ATƏT-in keçmiş baş katibidir və hazırda İsveçrə hökuməti tərəfindən maliyyələşdirilən Təhlükəsizlik Siyasəti üzrə Cenevrə Mərkəzinə rəhbərlik edir. Greminger də şərh verməkdən imtina edib.

Maraqlıdır ki, Rusiya Almaniya ilə təmasları niyə qırmayıb? Ən əsası, Rusiya Azərbaycanla münasibətləri korlamaqla Bakıda bu kimi mühüm dövlətlərarası görüşlər keçirdiyi meydanı da itirməkdədir. Çünki əvvəllər burada NATO generalları ilə Rusiya generallarının da görüşü olub. Bir müddət əvvəl isə Rusiyanın xarici ölkələrdə olan səfirlərinin Bakıya toplaşdığı və öz dövlətlərinin xarici işlər nazirinin müavini ilə görüşdükleri haqda xəbərlər tirajlanmışdı. Yeni Azərbaycan hər zaman etibarlı, təhlükəsiz görüş yeridir. Amma son addımları ilə Moskva bu etimadı itirməkdə davam edir.

Deputat Elşad Musayev

yanın xoşuna gəlmir. Azərbaycan dəfələrlə müxtəlif görüşlərə ev sahibliyi edib. Ancaq bu xoş məramımız qarşılığında bizə xoş münasibət göstərmək əvəzinə, təyyarəmizi vurdular. Çünki Rusiya əvvəlki siyasətindən əl çəkmir".

Deputat dedi ki, Rusiya iqtidarı yanılır, Azərbaycan artıq güclü dövlətdir, prezidenti İlham Əliyev kifayət qədər nüfuzlu liderdir, Türkiyə kimi bir müttəfiqimiz də var: "Ona görə də Rusiya siyasətini dəyişməlidir. Moskva özü üçün ölkəmizdə marionet hakimiyyət arzularırsa, bu mümkün olmayacaq. Bundan əlavə, Rusiya qabalıq etdikcə, adekvat reaksiyanı da görəcək. Moskva təkə bizə görə deyil, bütövlükdə imperiya ambisiyalarından imtina etməlidir. Çünki yeni dünya nizamı qurulur və ölkələr öz müstəqil siyasətini yürüdürlər. Odur ki, Rusiya öz düşüncəsini dəyişməsə, normal münasibətlər qurula bilməz".

Siyasi ekspert Züriyə Qarayeva "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanda bu ilin aprelində Rusiya və Suriyanın kəşfiyyat xidmətlərinin nümayəndələri

rini səsləndirir. Biz soydaşlarımızın öldürülməsinə susmalıyıdığımızı? Görünür, Moskva bunu istəyir. Sonra da heç nə olmamış kimi davam etsinlər. Azərbaycanın reaksiyası Rusiyanı heyrləndirib. Ola bilsin ki, belə sərt cavablar gözlənilmirdi".

Z.Qarayeva söylədi ki, rus və alman deputatların Bakı görüşü Ukrayna ilə bağlı keçirilib: "Azərbaycan bu münasibətin həllində vasitəçi olmağa da hazırdır. Hətta liderlərin görüşünü təşkil edə bilərik. Dövlət başçısının mövqeyi hamıya aydındır. Azərbaycan Rusiyanın Ukraynada etdiklərini alqışlamalı deyil ki?! Biz dost ölkəyə humanitar yardım göstəririk. Bu da insani davranışdır. Özümüz işğalın nə olduğunu bilirik. Rusiya sevinsin ki, Azərbaycan sanksiyalara qoşulmayıb, görüşlər üçün məkan təklif edir. Ona görə də Dudaşevinin məşhur ifadəsi yada düşür: "Rusiyanın atdığı imza suya çəkilən mürəkkəbdir". Moskva üçün onun dostu da, müttəfiqi də ordusudur. Bu gün isə elə bir vəziyyətlə üzləşib ki, hirsindən dodaqlarını çeynəyir".

Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanın keçmiş xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarov Rusiyanın "Z-kanalları"nın ölkəmizə qarşı kütləvi informasiya hücumuna başladığını açıqlayıb. Minval xəbər verir ki, bu barədə o, Facebook hesabında yazıb. Zülfüqarovun sözlərinə görə, o, "ölkəmizin internet məkanına kütləvi hücumu keçmiş" Rusiyanın təbliğat resurslarının fəaliyyətini mümkün qədər izləyib və təhlil edir. Səbiq nazirə görə, mütəşəkkil bir kampaniya belə bir tezis yayır ki, guya Rusiya hakimiyyətinin mövqeyi Azərbaycan xalqına deyil, sadəcə, "Azərbaycanın qərbyönlü hakimiyyəti" nə qarşıdır. Həmçinin Zülfüqarovun fikrinə, "daxili müxalifət" adından ölkə rəhbərliyini tənqid edəcək idarə olunan rüporların meydana çıxması mümkündür.

Zülfüqarov iki ay əvvəl bu istiqamətdə xəbərdarlıq etdiyini xatırladı: "Qarabağ təzyiq mexanizmi itirildikdən sonra xarici qüvvələr regiona yeni təzyiq modelini işə salmağa çalışacaqlar. Bu gün ölkədə sabitliyi pozmağa cəhd ediləcəyi açıq-aydın görünür, çünki informasiya hücumu artıq başlayıb. Lakin bu cəhdin uğursuzluğa məhkum olduğu da göz qabağındadır, çünki Azərbaycanda cəmiyyətin konsolidasiya səviyyəsi Rusiyanın özündə, məsələn, Gürcüstan və Ermənistandan kənd xeyli yüksəkdir".

"Svobodnaya pressa"da ki məqalədə də Zülfüqarovun dediyi təhlükədən xəbər verilir. Politoloq Mixail Neyjmakov nəsrə deyib ki, Azərbaycandakı daxili siyasi vəziyyət vaxtaşırı Amerika kongresmenləri, həm demokratlar, həm də respublikaçılar tərəfindən tənqid edilir. "Məsələn, bu ilin martında Marko Rubioya ABŞ-ın Azərbaycana hərbi yardımını dərhal dayandırmağa çağıran məktubu imzalayan 60 parlamentarı arasında hər iki partiyanın nümayəndələri də olub.

"Moskva niyə Azərbaycan müxalifəti ilə işləməməlidir" sualına gəlincə, politoloq deyib ki, Azərbaycan hakimiyyətini tənqid edənlər var. "Amma onların bir qismi ölkədən kənardadır. Moskva ilə yaxınlaşmanın tərəfdarı olanlar da var. Rusiya ilə işləməyə hazır olanları tapmaq mümkündür, lakin indiki şəraitdə bunun ən azı yaxın gələcəkdə Azərbaycan rəhbərliyi üçün real daxili siyasi təhdidlər yaratması çətindir".

Göründüyü kimi, Rusiya-

nın bəzi dairələri həqiqətən də Azərbaycanda daxili vəziyyəti gərginləşdirmək planları üzərində işləyirlər. Və bu ssenaridə müxalifətin bir qanadından istifadə də nəzərdən keçirilə bilər. Moskva bu hiyləni əvvəllər də sınaqdan keçirib. Xüsusən də 2013-cü ildə şərti adı "Milyardlar itti-fağı" olan bəzi azərbaycanlı oliqarxların çetiri altında müxalifətin birliyi təşkil olunmuşdu. Hazırda bu potensial olduqca zəif görünür. Amma daxilə sabitliyi pozmaq üçün Kreml digər "kart"ları da işə sala bilər. Məsələn, etnik separatizm.

Lakin 44 günlük müharibədən sonra Azərbaycan cəmiyyəti daha da rəssionaldır və belə oyunlara qarşı müqavimət immuniteti yaranıb. Bu baxımdan, Rusiya daxilədən ölkəni necə qarışdırı-
ra bilər?

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədr müavini, professor Elxan Mirzəyev "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Putinin köməkçisi Peskov da etiraf etdi ki, münasibətlər çətin dövrünü yaşayır: "Açıq, vəziyyətin bu dərəcədə gərginləşməsi arzuolunmaz mənəzərdir. Hər şey Rusiyanın hərəkətləri ucbatından başlayıb. Kreml isə Bakının strateji addımlarından narazılığını hiss etdirir və acığını çıxmaq üçün təzyiqlərə əl atıb. Zənnimcə, bu prosesin kulinasiyası prezidentlərin telefon söhbəti ola bilər. Əks halda, gərginlik də davam edəcək, azərbaycanlılara qarşı ayrı-ayrı hücumlar da, ölkəmizə hədyanlar da. Ona görə tərəflər əlaqələrin yaxınlaşması üçün qarşılıqlı ad-

Azərbaycanda gərginlik yaratmaq planı - sensasion xəbərdarlıq

Səbiq nazir iddia edir ki, sabitliyi pozmaq üçün bir neçə plan nəzərdən keçirilir - reaksiya

dirir, sadalamağa ehtiyac yoxdur: "Əsas sual budur: Kremlin başbirləri ölkəmiz əleyhinə daha nələri etməyi planlaşdırırlar? Rusiyanın müxtəlif şəhərlərində diaspora nümayəndələrimizə müxtəlif problemlər yaradacaqlarını, kənd təsərrüfatı məhsullarımızı əvvəlkikə sərhəddən geri qaytaracaqlarını proqnozlaşdırmaq olar. Bu azmış kimi, Rusiya Ukraynaya qarşı işğalçı müharibəyə başladıqdan sonra bu ölkənin dövlət kanallarındakı şovinist aparıcılar, proqramlara çıxardıqları siyasi şərhçilər və "Z-bloggerlər" Azərbaycana qarşı təxribatları genişləndirməyi təklif edirlər. Narahat olmalıyıqmi?"

Rusiya hərbiçiləri "sülhməramlı" adı altında hələ Qarabağda olsaydılar, narahatlıq üçün əsas ola bilərdi. Bu məsələni həll etmişik, 200 ildən sonra ilk dəfə torpaqlarımızda rus hərbiçisi yoxdur. Ancaq şimaldan istiqamətlənən müxtəlif təxribatçı ssenarilərə də hazır olmalıyıq. Rusiya İranla Xəzərdə birgə hərbi təlimlər keçirməyə hazırlaşır. Bu təlimlər sırasında iki ölkənin hərbi gəmiləri dəniz sərhədlərimizi poza bilər. Rusiya Dağıstanla sərhədə əlavə qüvvələr cəmləşdirə bilər. Buna qarşı Azərbaycan Türkiyə ilə yanaşı, Mərkəzi Asiya-nın türk dövlətləri ilə hərbi təlimlərin sayını artırmağa çalışmalıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

dimlar atmalıdır. Doğrudur, təyərənin vurulması ilə bağlı tələbimiz qüvvədədir. Azərbaycan beynəlxalq məhkəməyə də hazırlaşır. Ancaq Rusiya da bizi itirmək istəmirsə, məsələnin böyüməsinə imkan yaratmamalıdır. Əgər təyərə ilə bağlı tələblər yerinə yetirilərsə, Bakı-Moskva əlaqələrində geri dönüş ola bilər".

E.Mirzəyev Azərbaycan daxilində sabitliyin pozulması üçün müxtəlif təxribat xarakterli addımlar atılmasını istisna etmir. Həmçinin sosial şəraitdən sui-istifadə edilərək vəziyyətin qızıq-dırılmasını da mümkün sayır: "Amma xalq və dövlət həmrəyliyi mövcuddur. Azərbaycan cəmiyyəti prezidentinə sədaqətlidir və heç bir kənar güc, məkrli niyyəti olan bədxah qüvvələr ölkəmizi içə-

ridən sarsıda bilməzlər. Buna imkan vermərik. Azərbaycanda müxalifət də var, insanların hansısa problemlərdən şikayəti də ola bilər, amma Rusiyanın bundan sui-istifadə etməsi mümkün deyil. Özü də Rusiya heç nə edə bilməz. Çünki postsovet məkanında nüfuzunu itirib və ona kimse inanmır. Ümumiyyətlə, Rusiya Azərbaycan cəmiyyətində işğalçı, Qarabağ münafiqşəsinə başımıza açan bir dövlət kimi qəbul olunubsa, ona daxilə dəstək verilməz. Artıq o dövr də deyil ki, burada milli-dini faktorlardan istifadə edə bilsinlər. Azərbaycan xalqı türk, talış, ləzgisi, avari ilə birdir, öz dövlətinə bağlıdır".

Analitik Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Rusiya rəsmiləri hər hansı məsələni diplomatik dillə izah etməyə çalışanda, "Z- bloggerlər" düş-

mən elan etdiklərini söyüş dili ilə hədələyirlər. "İndi bu kütlə Azərbaycanın üstünə tökülüşüb, Prezident İlham Əliyevi düşmən elan ediblər. "Z- bloggerlər" Azərbaycana qarşı ikinci cəbhənin açılması vacibliyindən, Bakının bombalanmasından, azərbaycanlıların Rusiyadan kütləvi şəkildə qovulmasından yazır və Kremləndən təcili tədbirlər tələb edirlər. Bunlara "başdanxarablar" deyib fikir verməmək də olar. Ancaq Putinin Ukraynaya qarşı başladığı işğalçı müharibə fonunda Rusiya cəmiyyətinin bir hissəsi də "Z-bloggerlər" kimi düşünür. Əks halda, bu şovinist kəsim Rusiya sosial media seqmentini ələ keçirməzdi", - deyə politoloq qeyd edib.

E.Şahinoğlunun fikrinə, Kreml Azərbaycana qarşı pisliliklərini davam et-

də mühüm mesaj idi. Bu məsələlərdə son dərəcə prinsipli davranırıq. Düzdür, Rusiyada yaşayan soydaşlarımız, oradan göndərilən vəsaitlər var. Amma ölkənin suverenliyi və müstəqilliyi hər şeydən vacibdir.

Fikrimcə, Rusiya Ermənistanla Azərbaycan arasında yeni gərginlik yaratmağa çalışır. Moskva istəyir ki, İrəvanda vəziyyəti qarışdırsın. Orada dövlət çevrilişinə cəhdlər edilir, amma Nikol Paşinyan artıq özünü Qərbdə tutub. Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq qurur, media dəstəkləri alır. Azərbaycan isə bu müddətdə ABŞ, Avropa və xüsusən də Türkiyə ilə əlaqələrini daha da gücləndirir. NATO-nun müəyyən bölmələrinin Azərbaycanda yerləşməsi məsələsi belə gündəmə gəlib. Əgər bunlar baş verərsə, təbii ki, bu, Türkiyə vasitəsilə həyata keçiriləcək".

Müsahibimiz qeyd edib

ki, gərginliyin başqa səbəbi Zəngəzur dəhlizidir: "Koridorun açılması bizim üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Bu, region ölkələrinə, o cümlədən Ermənistana və Türkiyəyə iqtisadi dividəntlər gətirəcək. Rusiya bu dəhlizə tam nəzarət etmək istəyir. Hətta ABŞ Prezidenti Donald Tramp da şirkətlərinin dəhlizə nəzarət edə biləcəyi istiqamətində təklif verdi. Yeni dəhlizin açılması uğrunda görünməyən bir geosiyasi mübarizə gedir".

V.Əhmədov onu da bildirib ki, Azərbaycan heç vaxt Rusiya ilə qarşıdurma istəməyib, amma Moskva münasibətləri bu həddə çatdırıb: "Rusiya helikopteri ərazimizdə vurulanda Azərbaycan üzr istədi, kompensasiya verdi, halbuki bu, birbaşa bizimlə bağlı deyildi. Amma indi əksini görürük. Kreml hələ də özünü "ağa" kimi aparır. Amma unudur ki, 1990-cı illərin Azərbaycanı yoxdur".

Moskvanın İrəvanı qarışdırmaq niyyəti Vahid Əhmədov: "Rusiya daha əvvəlki gücündə deyil"

"Rusiya hələ də hegemon siyasətindən əl çəkmir. Baxmayaraq ki, Ukrayna ilə müharibədə vəziyyətləri ürkəçən deyil, amma Azərbaycana münasibətdə də sərt davranmağa davam edirlər". Səbiq deputat Vahid Əhmədov Globalinfo.az-a açıqlamasında belə deyib.

V.Əhmədov Rusiya tərəfinin davranışlarını siyasi təzyiq kimi dəyərləndirir: "Rusiya qarşı çoxdan sərt mövqe nümayiş etdirmək lazım idi. İndi isə bu münasibətlərin nəticəsi kimi soydaşlarımıza təzyiqlər artır. Yekaterinburqda iki azərbaycanlı öldürülüb, dörd nəfər həbs olunub. Müxtəlif bölgələrdə azərbaycanlılara qarşı ayrı-seçkilik və təzyiq artır. Amma bu, bizi qorxutmamalıdır.

Rusiya daha əvvəlki gücündə deyil. İqtisadiyyatı zəifləyib, borcları trilyonlarla ölçülür. Neftin qiymətinin aşağı olması, Avropa tərəfindən tətbiq

olunan 18 sanksiya və daxiləki böhran vəziyyəti daha da çətinləşdirir".

Səbiq deputat bildirib ki, Azərbaycan rəhbərliyi

bu proseslər fonunda doğru və qətiyyətli mövqe sərgiləyir: "Prezidentin ukraynalı jurnalist Dmitri Qordona cavab olaraq dediyi bir fikirlər

Rusiyanın informasiya məkanında anti-Azərbaycan istehbaratında Bakının Ukraynaya dəstəyi xüsusi bir xətt kimi önə çıxmaqdadır. Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinə dair əksər "təhlillərdə" Bakının Ukraynaya dəstəyi qabardılır.

Xankəndi Forumunda Prezident İlham Əliyevin ukraynalı jurnalist Dmitri Qordona cavabı və işğalla bağlı Ukrayna xalqına "işğalla barışmayan" məsləhəti dünyada böyük maraq, heyrət və məmnunluqla qarşılanıb. Siyasi ekspertlərin fikrincə, İlham Əliyevin ritorikası rəsmi Bakının bütövlükdə yeni "güc dili"dir. Qeyd edilib ki, iki taleyüklü məqama diqqət çəkən bu bəyanatlar Rusiyanın Ukrayna torpaqlarının işğalını təsdiqləyir, bununla da, Putin Rusiyanın beynəlxalq hüquq ayaqlar altına atdığı bir daha gündəmə gətirir. Əgər buraya dövlət başçısının "atəşkəs problemi həll etmir, münaqişənin uzun illər dondurulmasına gətirib çıxarır"

Ölkəmizə GUAM-a görə ittihamlar

Bakının guya seçimini etdiyini əminliklə tirajlamaq, Ukrayna ilə bir təşkilatda olduğunu yada salmaq və hətta ingilislərlə işbirliyi qurulduğu haqda dezinformasiyalar nəyə xidmət edir?

Məlumatla görə, "Bakıda britaniyalı müşavirlərin iştirakı ilə keçirilən qapalı məsləhətləşmələrdə Moskvadan hər hansı sərt cavab veriləcəyi təqdirdə, beşinci nəsil PUA texnologiyalarının ötürülməsi də daxil olmaqla, Ankaradan dərhal hərbi-texniki dəstək zəmanəti alıb. Azərbaycanın hərbi obyektlərində "antiterror mərkəzləri" adı altında "üçüncü ölkələrin" olmasını hüquqi cəhətdən əsaslandırmaq üçün plan da hazırlanır. Şimali Qafqazda separatçı və psev-

müddəti bitib, Ukraynada isə Luqansk və Donetsk kimi separatçı bölgələr də daxil olmaqla, 4 region rus işğalı altındadır. Onu da qeyd edək ki, GUAM 1997-ci il oktyabrın 10-da yaradılıb. 1999-2005-ci illərdə Özbəkistan da təşkilatın üzvü olub.

Strasburqda Birgə Kommünike imzalaması ilə bu dörd dövlətin birliyi kimi fəaliyyətə başlayıb. Kömmunikədə prezidentlər suverenlik, ərazi bütövlüyü, sərhədlərin toxunulmazlığı, demokratiya,

cür hərəkətlərə yol verir. Özəlliklə də təyyarəmizi vurduqdan sonra zərərçəkənlərə göstərilən bu münasibətdən bizə aydın oldu ki, Rusiya müttəfiqliyə uyğun rəftar etmir".

X.Bəşirovun sözlərinə görə, Rusiya bunun davamını gətirdi və dayanmadı: "İndi də onların rüporları, Duma üzvləri susurlar. Deməli, Rusiya rəhbərliyinin maraqlarına xidmət edirlər. Əgər Kreml gerginliyin azalmasını istəsəydi, onlara "sus" əmri verərdi.

bəyanatını da əlavə etsək, mesaj gün kimi aydındır.

Rusiyanın Vizitno.ru saytı son bəyanatlardan belə nəticəyə gəlib ki, Bakı öz seçimini edir: "Azərbaycan Avropa İttifaqı və Türkiyəni seçdi. Əlbəttə, unutmamaq olmasın ki, Azərbaycan hələ də dağılmamış GUAM-ın (Gürcüstan, Ukrayna, Azərbaycan, Moldova) üzvüdür, ona görə də onun Ukraynaya dəstəyi, ümumiyyətlə, təbiidir. Assosiasiyanın digər iki ölkəsi artıq Aİ-yə namizəddir". "Əliyevin addımları emosional hücum deyil, Ankaraya və dolayısı ilə Londonla təsdiqlənmiş və razılaşdırılmış siqnaldır. Bakı Rusiyanı sivilizasiya və hərbi-siyasi məkanından çıxmağa məcbur edir. Yekun məqsəd Azərbaycanı NATO üçün (Türkiyə üzərindən) Xəzərdə təmihüquqlu hərbi-siyasi körpüyə çevirmək, nəhayət, Rusiyanı Qafqazdan sıxışdırıb çıxarmaqdır", - deyə sayt yazıb.

doekoloji hərəkətlərin aktiv maliyyələşdirilməsi Bakı vəsi-təsilə həyata keçirilir. Nəzarət Türkiyə və İngiltərə kəşfiyyatı tərəfindən həyata keçirilir".

Görəsən, Rusiyanın media məkanında Azərbaycanı Ukrayna ilə müqayisə etmək, Bakının guya strateji seçimini etdiyini əminliklə tirajlamaq və Moskva əleyhinə hətta ingilislərlə işbirliyi qurduğu haqda dezinformasiyalar yaymaq nəyə xidmət edir?

GUAM-a gəlincə, hazırda formal olaraq mövcuddur. Bu ölkələrdən üçü separatizm və işğaldan əziyyət çəkir. Yalnız Azərbaycanıdır ki, həm işğala, həm separatizmə son qoyub, həm də rus qoşunlarını ərazilərindən çıxarıb. Digər üzv ölkələrdən Gürcüstanın Abxaziya və Cənubi Osetiya torpaqları işğaldadır, üstəlik, Rusiya onları müstəqil subyekt kimi tanıyıb, Moldovanın Dnestryanı ərazilərindən rus hərbiçiləri hələ də çıxmayıblar, hərçənd müqavilənin

hüququn aliliyi və insan hüquqlarına hörmət prinsipləri əsasında Avropada sabitliyin və təhlükəsizliyin gücləndirilməsi məqsədilə dördtərəfli əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin vacibliyini vurğulayıblar. Rəsmi Bakının da Ukrayna böhranına münasibəti həm bu kommünikədən, həm də beynəlxalq hüquqa istinadından irəli gəlir.

"Yeni Müsavat"a danışan **Siyasi və Hüquqi Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov** deyib ki, Rusiyanın son addımları Azərbaycanla münasibətlərin mahiyyətinə uyğun deyil. Onun fikrincə, Moskva bəyannaməsi də daxil olmaqla, indiyə qədər iki ölkə arasında imzalanan sənədlərin heç birini indiki əlaqələr əks etdirmir: "Çünki Azərbaycan qonşuluq və müttəfiqlik əlaqələrində obyektiv olub, heç bir oyunlarda iştirak etməyib, sanksiyalara dəstək verməyib. Amma Rusiya bunun təşəkkürünü bildirməkdənsə, başqa

O ki qaldı həmin böhtanlara, ittihamlara, Azərbaycan heç bir hərbi bloka qoşulmayıb, Britaniya ilə əlaqələr Rusiya əleyhinə yönəlməyib, Türkiyə isə bizim səmimi, əsl müttəfiqimizdir. Azərbaycan Prezidentinin Şuşadakı çıxışından qıcıq olublarsa, bir dövlətin başçısı beynəlxalq hüquqa söykənərək mövqe bildirməlidir. Əgər rusiyalı jurnalist də Qordon kimi sual vermiş olsaydı, cənab İlham Əliyev eyni fikirləri səsləndirərdi. Biz də işğala məruz qalmış və döyüşərək qalib gəlmişik. Bu mənada təcrübədən çıxış edərək Ukraynaya belə bir tövsiyə mesajı verilib. Əgər rusiyalı təbliğatçılar dezinformasiyanı davam etdirirlərsə, deməli, Moskva Bakı ilə əlaqələri korrəlamada özü maraqlıdır".

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu hesab edir ki, Azərbaycana qarşı şər kampaniyası işə düşüb. Onun sözlərinə görə, GUAM-ın fə-

Ukrayna səfirindən Azərbaycan açıqlaması

Azərbaycan və Ukrayna İrpendə (Kiyev vilayəti) dörd sosial obyektin, o cümlədən idman məktəbi və incəsənət məktəbi tikintisinə dair sazişlər hazırlayır.

Bu barədə Ukraynanın Bakıdakı səfiri Yuri Qusev məlumat verib. 2022-ci ildən bəri Azərbaycanda 300-dən çox ukraynalı uşaq reabilitasiyadan keçib. Səfirin sözlərinə görə, yaxın vaxtlarda 30 nəfərlik daha iki qrup gələcək.

Y.Qusev artıq Sumı və Xarkov vilayətlərində minatəmizləmə üçün istifadə olunan "Revival-P" maşınına görə Bakıya təşəkkür edib.

Kiyev və Bakı, həmçinin ANAMA və Ukrayna Dövlət Fövqəladə Hallar Xidməti arasında birgə təlim proqramları hazırlayır.

Moldovadakı rusiyapərəst partiyalar birləşir

Moldovanın dörd müxalif siyasi qüvvəsi - Kommunist, Sosialist, Moldovanın Ürəyi və Moldovanın Gələcəyi partiyaları sentyabrın 28-nə təyin olunmuş parlament seçkisinə vahid blokda gedir. Novator.az-ın məlumatına görə, qərar iyulun 22-də açıqlanıb.

Kommunistlərin lideri Vladimir Voronin 2001-2009-cu illərdə, sosialistlərin lideri İqor Dodon 2016-2020-ci illərdə prezident kürsüsünü, Moldovanın Gələcəyi Partiyasının lideri Vasili Tarlev 2001-2008-ci illərdə baş nazir postunu tutub, Moldovanın Ürəyi Partiyasının lideri İrina Vlaş 2015-2023-cü illərdə Qaqauz Muxtar Ərazi Qurumunun (Qaqauz Yeri) başqanı olub. Onların hamısı Rusiyaya yaxın siyasətçi sayılır.

Moldovada hökuməti 101 yerlik parlamentdə mandatların yandan çoxuna sahib olan partiya qurur. Hazırda prezident Mayya Sanduya bağlı Hərəkət və Həmrəylik Partiyası 61 mandatla hakim qurumdur.

Mayya Sandu 2020 və 2024-cü illərdə prezident seçilib. Moldovanın Dnestryanı bölgəsi 1990-cı ildə ölkədən ayrıldığını elan edib. Bununla bağlı yaranan silahlı münaqişədə Rusiya qoşunları separatçı rejimin tərəfini tutub və o zaman bəri ərazini nəzarətdə saxlayır.

Türkdilli qaqauzların sıx yaşadığı əraziyə 1994-cü ildə muxtariyyət statusu verilib. Qaqauz Muxtar Ərazi Qurumu (Qaqauz Yeri) Rusiyaya yaxın sayılır.

Moldova 2022-ci il iyunun 23-dən Avropa İttifaqı üzvlüyünə namizəddir.

aliyyəti hazırkı geosiyasi realıqda xeyli zəifləyib. Bununla belə, hüquq müdafiəçisi istisna etmir ki, Azərbaycanla Ukrayna arasında imzalanan son əməkdaşlıq sənədi, Gürcüstanla və Moldova ilə yaxşı əlaqələr bu platformanın işini aktivləşdirə bilər.

X.Teyyublu Azərbaycanın hər hansı qütbün yanında olmadığını yada salaraq Rusiya informasiya resurslarının qarayaxma ilə məşğul olduqlarını vurğulayıb: "Azərbaycan ölkədir ki, Rusiyaya qarşı sanksiyalara qoşulmayıb. Moskva bunun qədrini bilməlidir. Habelə Türkiyə də sanksiyalara dəstək verməyib. Halbuki NATO ölkəsi olaraq koalisiyaya qoşula bilərdi. İndi Moskva üzvləşdiyi uğursuzluğa görə itirilən mövqelərini geri qaytara bilmirsə, bunun günahı Azərbaycan və Türkiyədə deyil. Biz hər addımda Rusiyanı nəzərə almalıyıq. Yeni heç bir hər-

bi blokda deyilik, Avropa İttifaqına üzvlük niyyəti ortaya belə, hüquq müdafiəçisi istisna etmir ki, Azərbaycanla Ukrayna arasında imzalanan son əməkdaşlıq sənədi, Gürcüstanla və Moldova ilə yaxşı əlaqələr bu platformanın işini aktivləşdirə bilər.

Onun fikrincə, Kreml isə Bakıya münasibətdə müttəfiq kimi davranmır: "İstər təyyarənin vurulması olsun, beynəlxalq hüquqa məhəl qoyulmayıb, istər Səfərov qaradaşlarının işgəncə ilə öldürülməsi. Burada da insan hüquqları, beynəlxalq konvensiyalar pozulub. Eyni zamanda Moskva bəyannaməsində qarşılıqlı öhdəliklər var ki, onlara da əməl olunmayıb. İndi bizi seçim etməkdə günahlandırmaq məntiqsizdir. Azərbaycan yenə də Rusiyaya qarşı iş aparmır. Sadəcə, təbliğat maşını işə düşüb və çirkin çağırışlar səslənir".

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Gürcüstan Azərbaycan və Türkiyə ilə üçtərəfli əməkdaşlıq formatının gücləndirilməsinə böyük önəm verir. Bunu Tiflisdə səfərdə olan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla görüşdən sonra mətbuata birgə açıqlamasında Gürcüstanın xarici işlər naziri Maka Boçorışvili deyib. “Gürcüstan, Azərbaycan və Türkiyə arasında üçtərəfli əlaqələri xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Ölkələrimiz arasındakı bu üçtərəfli format mühüm formatdır. Gürcüstan üçtərəfli formatda əməkdaşlığın güclənməsinə böyük əhəmiyyət verir”, - gürcü nazir qeyd edib.

Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasında münasibətlərdən bəhs edərkən, ilk növbədə, siyasi dialoqun yüksək səviyyəsinə diqqət çəkmək lazımdır. Üç ölkə arasında siyasi dialoq prezidentlər və parlament rəhbərləri, həmçinin digər səviyyələrdə birmənalı şəkildə dəstəklənir. Qonşu dövlətlər müxtəlif beynəlxalq platformalarda eyni hallarda bir-birlərinin maraqlarını müdafiə edirlər. Üçtərəfli iqtisadi əlaqələr də siyasi dialoqun yüksək səviyyəsinə adekvat qurulub. Deyə bilərik ki, Xəzər və Qara dəniz hövzələrini əhatə edən geniş coğrafiyada Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan üçbucağı formalaşmışdır.

Regional təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi və silahlı qüvvələr arasında sıx əlaqələrin qurulması məqsədi daşıyan Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan üçtərəfli əməkdaşlıq formatı uğurla fəaliyyət göstərir.

Son olaraq Gürcüstan Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan müdafiə nazirlərinin üçtərəfli görüşünə və “Eternity” üçtərəfli təliminə ev sahibliyi edib.

Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan xarici işlər nazirləri isə Bakı bəyannaməsi qəbul ediblər. Bəyannamədə tərəflər təkcə artan regional təhdidlərə deyil, hava, dəmir yolu, yol əlaqələri və regional bağlantıların

Regionda üç paytaxtın güclənən ittifaqı

Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə iqtisadi, siyasi və hərbi sahədə genişlənən əməkdaşlığı sayəsində Cənubi Qafqazda ciddi rol almağa iddialıdır

təkmilləşdirilməsi və gücləndirilməsi vasitəsilə də olmaqla nəqliyyat, ticarət, yaşıl enerji, təhsil, sosial və mədəni mübadilə, turizm və İKT sahələrində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə qərara alıb, enerji sahəsində strateji tərəfdaşlığı vurğulayıblar. Strateji tərəfdaşlıq səviyyəsində əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsini arzulayıb, regionda sülhün, sabitliyin və inkişafın təşviqinə dövlətlərinin verdiyi əhəmiyyətli töhfələri və xalqlarının daha geniş regionda müştərek rifah və təhlükəsizlik üçün bu idealları daha da irəli aparmaq niyyətlərini vurğulayıblar.

Aydındır ki, Türkiyənin regionda mövqelərinin güclənməsi indi təkcə Bakının deyil, həm də Gürcüstanın milli maraqlarına tam uyğundur. Şimaldan, cənubdan və ya istənilən istiqamətdən Cənubi Qafqaza

yönelən təhdidlərin qarşısını yalnız burada xüsusi çəkiyə malik olan Türkiyənin sayəsində neytrallaşdırmaq mümkündür. Türkiyənin Ermənistanla da münasibətlərinin normallaşma mərhələsində olduğu nəzərə alınırsa, Ankaranın bütövlükdə Qafqazda, onun hər üç paytaxtında böyük siyasi nüfuzla malik qonşu və tərəf müqabil kimi daha da möhkəmlənəcəyi gözlənilir.

Hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının Milli Məclisdəki təmsilçilərindən olan Vüqar İskəndərov “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında artıq Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan üçbucağının formalaşdığını və bu üçbucağın region üçün olduqca mühüm birlik nümunəsi olduğunu diqqətə çatdırdı: “Hazırda üçtərəfli formatda Azərbaycan-Türkiyə- Gürcüstan münasibətləri yüksək

səviyyədədir. Bu 3 ölkənin belə sıx münasibəti, əlbəttə, Cənubi Qafqazda Türkiyənin nüfuzunun artmasına, həmçinin istər cənubdan, istərsə də şimaldan təhdidlərin azalmasına səbəb ola bilər. Üçlüyün region üçün lazımı işlərdə birlik nümayiş etdirməsi müsbət bir haldır. Bu baxımdan Ermənistan da sülh müqaviləsi imzalamaqla revanşist düşüncələrdən yan keçməklə bu üçlüyün Cənubi Qafqaz üçün xidmətlərindən yararlanı bilər. Artıq əminliklə deyə bilərik ki, Xəzər və Qara dəniz hövzələrini əhatə edən geniş coğrafiyada Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan üçbucağı formalaşmışdır. Bu üçbucaq isə region üçün olduqca mühüm birlik nümunəsidir”.

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadənin sözlərinə görə, Ceyhun Bay-

ramovun Gürcüstana səfəri son aylarda Rusiyanın regiona aqressiyası fonunda reallaşır: “Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra regionda yeni siyasi konfigurasiya qurur. Bu istiqamətdə siyasi fəaliyyəti genişləndirib. Qeyd edirəm ki, Gürcüstanla Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlıq mövcuddur. Hər iki ölkə regionda çox ciddi müxtəlif istiqamətlərdə əməkdaşlıq edir. Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan əməkdaşlığı da uzun müddətdir ki, davam edir. Hazırkı siyasi proseslərə uyğun olaraq bu formatın inkişaf etdirilməsi əsas müzakirə predmetidir. Rusiya Gürcüstan hökuməti ilə problem yaşamır. Baxmayaraq ki, Rusiya Gürcüstanın ərazisini işğal saxlayır. Abxaziyada artıq Rusiya pasportları paylanır. Buna baxmayaraq, rəsmi Tiflis Kremlə etiraz etməkdən çəkinir. Gürcüstan hökuməti regionda aktiv siyasət aparmır. Müəyyən müddətdən sonra Rusiya Gürcüstana Azərbaycanın tranzit xətlərinə qarşı təcridatlar həyata keçirə bilər. Azərbaycan Gürcüstanla yeni müstəvidə əməkdaşlığı inkişaf etdirmək və Türkiyə ilə birgə sıx hərbi və təhlükəsizlik əlaqələrini yeni müstəviyə qaldırmaqdadır. Rəsmi Tiflis Kremləndən çəkinir. Ona görə də Gürcüstana ciddi dəstək verməklə Cənubi Qafqazda konfigurasiyanın inkişaf etdirilməsi nəzərdə tutulub. Çünki hazırkı formatla gələcək əməkdaşlıqda çətinliklər yara-

na bilər. Gürcüstana Türkiyənin hərbi və siyasi dəstəyi var. Düşünürəm ki, birgə çevik qüvvələr yaradılmalı və ümumi təhlükəsizliyə qarşı birgə əməkdaşlıq həyata keçirilməlidir. Bir də GUAM çərçivəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Türkiyənin də bu təşkilatda yer alması mümkündür. Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi bağlandıqdan sonra Cənubi Qafqaz Evinin formalaşdırılması mümkündür. Ümumi götürüldükdə Türkiyə, Gürcüstan və Azərbaycan üçtərəfli formatı digər ölkələr üçün preşendent ola bilər. Gürcüstan, Azərbaycan və Türkiyə liderlərinin birgə konfransına ehtiyac var. Region ölkələri sıx əməkdaşlıq etməzsə, Rusiyanın aqressiv siyasəti ilə üzləşə bilərlər. Ona görə də bu müstəvidə əməkdaşlığı Azərbaycan inkişaf etdirmək istəyir. ABŞ da regiona dəstək verir. Hazırda Gürcüstan hökuməti ilə Avropa İttifaqı və ABŞ arasında dərin siyasi böhran var. Azərbaycan ABŞ-la Gürcüstan arasında vasitəçi ola bilər. Ağ Evin Tiflisə qarşı sərt xətt siyasətini normallaşdırma bilər. Ona görə də Gürcüstanın da atacağı addımlar var. Azərbaycan bu istiqamətdə Gürcüstana təcriddən çıxara bilər. ABŞ-Azərbaycan əlaqələri dinamika inkişaf edir. Ona görə də regiona baxış çərçivəsində Gürcüstan-Azərbaycan əlaqələrinə Ağ Ev dəstək verməlidir”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Qərb nəşrindən ilginclik Zəngəzur xəbəri İspaniyanın “Periodista Digital” nəşri: “Zəngəzur dəhlizi “Tramp körpüsü” adlandırılacaq”

İspaniyanın “Periodista Digital” nəşri Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı sensasion iddia ilə çıxış edib. Nəşrin yazdığına görə, Ermənistan hökuməti ABŞ-la birlikdə gizli memorandum imzalayıb.

Sənədə əsasən, Zəngəzur bölgəsindən keçən və Azərbaycanın əsas ərazisi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasını birləşdirən 42 kilometrlik yeni nəqliyyat dəhlizi yaradılacaq. Dəhlizin adının “Tramp körpüsü” olacağı iddia edilir.

Məlumatla görə, layihənin idarəçiliyi amerikalı özəl şirkətə həvalə olunacaq. Ermənistan isə dəhlizdən əldə ediləcək gəlirin cəmi 30 faizini alacaq.

Nəşr yazır ki, bu memorandum artıq ölkələr tərəfindən təsdiqlənib və sənədin məzmunu erməni diasporasında yayılıb.

Ən diqqətçəkən məqamlardan biri də ABŞ-a məxsus hərbi kontingentin Ermənistan ərazisinə yerləşdirilməsi ilə bağlıdır. Lakin söhbət rəsmi

ABŞ ordusundan deyil, təxminən 1000 nəfərlik özəl hərbi şirkətin əməkdaşlarından gəlir. Onların güc tətbiq etmək səlahiyyəti olacağı bildirilir.

Nəşrin iddiasına görə, bu addım Ermənistanın Fransa və Avropa İttifaqı ilə əlaqələrini də zəiflədə bilər. “Tramp Körpü-

sü” layihəsi fonunda rəsmi İrəvanın Vaşinqtonun təsiri altına düşəcəyi və faktiki olaraq “ABŞ xüsusi təyinatlıları tərəfindən işğal olunmuş ölkəyə” çevriləcəyi vurğulanır.

“Periodista Digital” qeyd edir ki, bu layihə İran üçün də ciddi narahatlıq doğura bilər.

Çünki dəhlizin reallaşması ABŞ-ı birbaşa İran sərhədlərinə yaxınlaşdıracaq və bu, regionda gərginliyi daha da artıracaq.

Hazırda bu iddialarla bağlı nə Ermənistan, nə də ABŞ rəsmiləri tərəfindən rəsmi açıqlama verilməyib.

dəhlizi ilə bağlı heç bir iş görməyib: “Bu məsələ qəsdən gündəmdən çıxarılır. Belə olan halda, Ermənistanın nə vaxtsa tranzit ölkəyə çevrilmək imkanı sıfıra yaxınlaşır. Əgər bu prosesi əngəlləməkdə davam etsələr, düşünürəm ki, Ermənistan nəinki hazırkı nəqliyyat təcridindən çıxma bilməyəcək, həm də müəyyən dərəcədə siyasi təcrid vəziyyətinə düşəcək”.

Dövlət başçısı ABŞ şirkəti tərəfindən icarəyə götürülməsi ilə bağlı mövqeyini də bildirib. Prezident deyib ki, sual Ermənistan rəhbərliyinə verilməlidir: “Bizim ərazimizdə heç bir operator, icarədar, ticarətçi ola bilməz. Ermənistan özü çox şey edə bilər. Mənim bundan xəbərim yoxdur. Onlar artıq dənizə Avropa müşahidəçilərini sərhədə dəvət ediblər. Bunlar peşəkar casuslardır. Onlar İrana qarşı casus fəaliyyəti aparırlar. Düzdür, onlar binokl vasitəsilə bizə də baxırlar, biz də onları görə bilərik. Mən Əbu-Dabidə həmkarıma dedim, bizim Azərbaycandan Azərbaycana təhlükəsiz keçid olmalıdır. Bu, Azərbaycanın bir bölgəsindən digər bölgəsinə keçiddir. Bizim vətəndaşlar orada erməni sərhəddəsinin simasını görməli deyil. Bu, bizim tələbdir. Əks halda, vətəndaşlarımız təhlükə altında olacaqlar”.

Özəl qəbiristanlıq

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Yas

mərasimlərdən ehsanın yığışdırılması üzrə dövlət proqramı davam etməkdədir. Hər gün, mövzuya heç uyğun gəlməyə də, sevindirici xəbər alırıq: filan rayonda da ehsan aradan qalxmışdır.

Ağsaqqallar yığışdılar, qərar verdilər, ancaq çay və limon olacaqdır və sairə - orta məzmun beləncikdir. Lakin limon özü bəzən ehsandan baha çıxır, düşünürəm gələcəkdə limonsuz ehsan nəzərdə tutulsa, xalqın rifahı daha da yüksələr.

Əlbəttə, yuxarıda yazdığım "ağsaqqalların qərarı" təmasının nağıl olduğunu hamımız yaxşı bilirik. Bu işdə hökumətin göstərişi olmasa, heç zad mümkün deyildir. Ehsan-molla mafiyası bu sahədəki gəlirlərindən asanlıqla əl çəkməz. Yəqin əvəzində nəse veriblər. Hər halda, hökumətin son illər molla sektorunu ciddi nəzarətə götürmək istədiyi ortadadır. Şəxsən mən bunu alqışlayıram. Eyni zamanda molla sektorunun güclənməsinə iqtisadi-siyasi proseslərin, hökumətin elə öz addımlarının səbəb olduğunu da mütləq qeyd etməliyəm. Camaat çox zaman yerdə dərdinə əlac tapmayanda əlini göyə qaldırır. Bunu dünyanın inkişaf eləmiş ölkələrində dinə inanmayanların, kiləsə ziyarət edənlərin statistikası da göstərir. (Niyə təkcə kiləsə ziyarətini yazdım, onu da izah edə bilərəm: məscid ziyarəti ənənəvi olan ölkələr arasında ümumiyyətlə inkişaf edənə yoxdur).

Mövzu açılmışkən... Bu yaxında informasiya vardı, Bakıdakı hansısa məzarlıqda 3-4 qəbir yerini 50 min manata satmaq istəyən bələdiyyə işçisinə cinayət işi qaldırılmışdı. Amma bu, yeganə hal deyil ki? Ümumiyyətlə, məzar yerlərinin alqı-satqısı sahəsində böyük bir dəərbəylik, bardak var. Bunları tənzimləyən hər hansı dövlət, hökumət siyasətinə rast gəlmirik. Olmazmı bunu da hansısa ASAN-xidmət tipində idarəyə tapşırınsınlar?

Bir tanış var idi, çoxdandır görmürdüm. Təzəlikcə təsadüfən oğlu ilə rastlaşdım, məlum oldu kişi hələ 2019-cu ildə rəhmətə gedibdir. Vaxtı göstərməyimin isə mənası var: oğul söylədi ki, atasını Bakı ətrafındakı bir məzarlıqda dəfn etmək üçün ondan 8 min manat istəyiblər.

Təsəvvür edin. Hələ 6 il qabaq 8 minə olan qəbir yeri indi neçəyə olar? Özü də oğul dövlət qulluqçusudur və... hüquq-mühafizə orqanında çalışır. Yeni bu cür qanunsuz hallarla mübarizə aparmalı olan idarənin özündə! (İcazəsini almadığım üçün adını və iş yerini yazmadım. Lakin məzarlığın Biləcəri ərazisində olduğunu açə bilərəm).

Ən maraqlısı isə daha sonra səsləndi. Açıqı, mən belə fakta bu yaşım da rast gəlməmişdim. Oğul dedi ki, 1 məzar yerinin 8 minə olduğu həmin qəbiristanlıq... özəl imiş! Kimsə, bir biznesmen həmin torpaqları haçansa alıb qoyub başının altına, indi bala-bala, xırda-xırda dilimləyib qəbir yeri kimi satırıms.

Sərfəli biznesdirmi? Əlbəttə. Orta hesabla 1 qəbir yerini maksimum 2-3 kvadrat metrəndən hesablasaq, hətta fantastik gəlirli işdir (2020-ci ildə qəbul edilmiş, heç kəsəin əməl eləmədiyi "Qəbiristanlıqların salınması və idarə olunması Qaydaları"nda qəbir yerinin uzunluğu 2 metr, eni 1 metr, dərinliyi 1,4 metr müəyyənləşdirilib). Çünki Bakıda torpağın 1 sotunu, yəni 100 kvadrat metrini 10-15 minə almaq mümkün yerlər var. Kobud hesablasaq, misal üçün, 1 sot torpağı 15 minə alıb, tikələyib sataraq (100:3=33,3x8=266) 250 min manata yaxın təmiz gəlir əldə edərsən.

Bu alveri bələdiyyənin, icranın, orqanların himayəsi olmadan kim edə bilər?

Yaxud ağsaqqallar ehsan qazanını yığışdırandan sonra bu məsələ üzrə də qərar verə bilərmiz?

P.S. Əslində mən o ehsan yığışdırma işinə də çox güvənmirəm. Nəse bir kampaniyadır. Yenə başlayacaqlar. Çünki dəfələrlə belə şoulara rast gəlmişik.

Hazırda həbsdə olan Rusiya vətəndaşı, biznesmen, dövlət çevrilişi hazırlamaqda ittiham olunan Samvel Karapetyanın vəkilləri vasitəsilə göndərdiyi növbəti mesaj açıqlanıb. Karapetyan yenə də "köhnə havaları" təkrar edərək 44 günlük müharibədə Ermənistanın məğlubiyyətini və ermənilərin Qarabağdan köçməsinə yada salıb, sülh prosesində İrəvanın əlverişsiz mövqedə olduğunu deyib.

Karapetyan ATƏT-in Minsk Qrupundan imtinanı və "Bakı ilə müstəqil şəkildə danışıqlar aparmağı" tənqid edir və indi "Azərbaycanın böyük qardaşı Türkiyənin" danışıqlarda əsas vasitəçi olmasından gileylənib.

"Avropa ilə qardaşıqdan uzun-uzadı danışın, Sünikin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün guya avropalı müşahidəçilər getirin, ayda bir dəfə Makronu qucaqlayın, indi də dəhlizi amerikalılara təhvil verməyə çalışın. Dünyanın müxtəlif ölkələrində - Fransada, Yunanıstanda, Rusiyada, Kiprdə, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində uğurla iş aparmışam. Sizi inandırırım - belə davranışı və yalançılığı ilə kiçik bir dəstənin başçısı tezliklə nəinki özünü, hətta vətənimizi də dünyanın gözü qarşısında tamamilə nüfuzdan salacaq. Biz Ermənistanı geosiyasi qurban statusundan çıxaracağıq. Biz regionda maraqlar və prioritetlər balansını bərpa edəcəyik. Və sonra tranzit marşrutları Ermənistanın suveren ərazisində qalacaq, onun büdcəsini ildə yüz milyonlarla dollarla dolduracaq" deyərək, onun müdafiəsində bildirilir. Moskvanın həbsdəki adamının çıxışının əsas tezisləri məhz sülh müqaviləsinə qarşıdır ki, bu da təsadüfi deyil.

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında diqqətçəkən bir müqayisə apardı. O, Karapetyanla hazırda Azərbaycan həbsdə olan rusiyalı milyarder, separatçı Ruben Vardanyanın eyni taleyi yaşadıklarını qeyd etdi: "Bir neçə aydır ki, Ermənistan daxilində siyasi vəziyyəti gərginləşdirmək istəyən qüvvələr çox aktivləşib. Proseslərin gedişatı bu qüvvələrin bir mərkəzdən idarə olunduğunu açıq göstərir. Çünki fərqli düşərgələrdən olanların bir istiqamətdə fəaliyyət göstərmələri təsadüfi deyil. Kilsənin, Qarabağ klanının, Rusiyadan göndərilənin bir arada görünməsi hazırkı hakimiyyəti təcili şəkildə zəiflətmək tapşırığı aldığından göstəricisidir. Ermənistan hakimiyyəti bu planı yaxşı bildiyindən onu həyata keçirəcək qüvvələri indidən neytrallaşdırmağa başlayıb. Paşinyanın Ermənistan Apostol kilsəsinin başçısı və ətrafı ilə bağlı apardığı ciddi kampaniya, Samvel Karapetyanın həbsi, keçmiş hakimiyyət rəhbərləri haqqın-

İrəvan həbsxanasından Paşinyana hədə kimi mesaj

Karapetyan yenə də "köhnə havada" Ermənistan cəmiyyətinə vədlər verir

da cinayət işlərinin yenidən qaldırılması bu ilin payızına qədər gərgin mübarizənin gədcəyindən xəbər verir. Ölkə daxilində keçmiş hakimiyyətin nüfuzunun çox aşağı olması onları önə çıxartmağa imkan vermir. O səbəbdəndir ki, Rusiya vətəndaşı olan milyarder Samvel Karapetyanın İrəvana göndərilməsi situasiyanın dəyişməyə hesablanmış bir addım idi. Amma onun həbsi bütün planları alt-üst edib. Ermənistan elektrik şəbəkəsinin Karapetyanın rəhbəri olduğu Rusiya şirkətində olması, ölkənin enerji təhlükəsizliyinin açıq şəkildə Rusiyadan asılı olmasını ortalığa qoyub. O səbəbdəndir ki, Ermənistan parlamenti Ermənistan Elektrik Şəbəkəsinin milliləşdirilməsi ilə bağlı parlamentdə müzakirələr açmış və birinci oxunuşda milliləşdirmə ilə bağlı məsələ böyük səs çoxluğu alıb. Vəziyyətin bu yerdə olduğunu görüb hazırkı hakimiyyətə qarşı intensiv hücumları artırıblar. Bu hücumlar Rusiyanın iştirakı olmadan Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri arasında, eləcə də Azərbaycan Prezidenti və Ermənistan baş naziri arasında görüşlərdən sonra daha da artdı. Paşinyanın Türkiyə səfəri isə qarşı tərəfi daha da qıcıqlandırdı. Hər iki ölkə liderlərinin həm Zəngəzur dəhlizinin açılması, həm də sülh müqaviləsi imzalanması istiqamətində gedən danışıqların yekunlaşması ilə bağlı bəyanatları ən sonda Donald Trampın gedən danışıqların nəticələrini möcüzə adlandırması və tezliklə Cənubi Qafqazda sülhün yaranacağını deməsi regionda maraqlı qüvvələri, xüsusilə Rusiyanı çox narahat edib.

Hazırda Karapetyanın həbsxanadan açıqlamaları, Ermənistan hakimiyyətini milli maraqları satmaqda ittiham etməsi ancaq belli müxalif fikirli insanlar tərəfindən qəbul olunur. Hətta Paşinyanı istəməyənlərin bir hissəsi də Karapetyanın Rusiya adamı kimi qəbul etdiklərindən onun dediklərini dəstəkləməzlər. Həsab edirəm ki, həbsxanadan verilən açıqlamalar, kənardan veriləcək dəstəklər Ermənistan siyasi sabitliyini pozulmasına gətirib çıxartmayacaq. Əgər Paşinyan özü sülh müqaviləsi və koridorun açılmasını ləngitmək istəsə, bu vəziyyətdən istifadə etməklə siyasi planlarını həyata keçirə bilər. Amma hazırkı durum Paşinyanın belə addım atmayacağını göstərir.

Politoloq Züriyə Qarayeva hesab edir ki, hazırda həbsdə olan, lakin Ermənistan daxilində və beynəlxalq müstəvidə özünü təsirli fiqur kimi təqdim etməyə çalışan Samvel Karapetyanın son bəyanatı bir neçə istiqamətdə strateji siqnallar verir: "Bu çıxış təkcə şəxsi mövqeyin ifadəsi deyil, həm də Kremlin Cənubi Qafqazda uzunmüddətli planlarının Ermənistan daxilindəki təzahürü kimi oxuna bilər. İlk növbədə, diqqət çəkən əsas məqam Karapetyanın sülh prosesini və Bakı ilə birbaşa dialoq xəttini açıq şəkildə tənqid etməsidir. Bu, Ermənistanda radikal revanşist dairələrin hələ də mövcud olduğunu və Rusiya tərəfindən müəyyən dərəcədə təşviq olunduğunu göstərir. O, Azərbaycan və Türkiyənin regiondakı artan rolundan narahatlıq ifadə etməklə, əslində Ermənistanın Qərblə yaxın-

laşma siyasətinə qarşı alternativ mərkəz yaratmağa çalışır.

Onun ritorikasında Qərb aktorlarına qarşı inamsızlıq hiss olunur. Karapetyanın "tranzit marşrutları" və Ermənistanın büdcəsi ilə bağlı dedikləri, əslində Rusiya üçün strateji əhəmiyyət daşıyan nəqliyyat-logistika planlarına da işarədir. O, Ermənistanın regional tranzitdə əsas söz sahibi olmasını istəyir, lakin bunu mümkün görmək üçün qərbyönlümlü Paşinyan iqtidarının zəiflədilməsini zəruri hesab edir. Belə bir yanaşma, Ermənistanın regional sabitliyə töhfə vermək əvəzinə, yeni bir qarşıdurma siyasətinə sürüklənməsi riskini artırır. Ən diqqətçəkən məqam isə Karapetyanın çıxışının tamamilə sülhə qarşı yönəlmiş olmasıdır. Bu, təkcə Paşinyan hakimiyyətinə deyil, bütövlükdə Cənubi Qafqazda formalaşmaqda olan yeni təhlükəsizlik arxitekturasına zərbədir. Onun dedikləri, əslində Ermənistan cəmiyyətindəki parçalanmanı və Rusiyanın oradakı daxili dayaqlarının hələ də aktiv olduğunu göstərir.

Beləliklə, Karapetyanın çıxışı fərdi bəyanatdan daha çox, Ermənistanın gələcək istiqamətini müəyyənləşdirmək uğrunda gedən ideoloji və geosiyasi mübarizənin bir parçasıdır. Bu mübarizədə Moskva öz sözcüləri vasitəsilə "sabitlik" və "müstəqillik" adı altında əslində regionda təsirini qorumağa çalışır. Ermənistan üçün bu yol ya regional əməkdaşlıq və barış, ya da uzunmüddətli təcrid və geosiyasi asılılıq seçimidir.

□ **Cavansir ABBASLI,**
 "Yeni Müsavat"

Son günlər sülh müqaviləsinin paraflanmasından çox danışılır. Ermənistan Azərbaycanla sülh sənədini paraflamaqla bağlı bir neçə dəfə mövqe bildirib. Elə son mətbuat konfransında Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bildirib ki, Azərbaycanla sülh sazişi imzalanmamışdan öncə paraflana bilər, bu məsələ Bakı və İrəvanın müzakirə masasındadır. Prezident Xankəndidəki media forumunda məsələ ilə bağlı deyib: “Mətn paraflana bilər və Azərbaycan tərəfi artıq Əbu-Dabidə bu təkliflə çıxış edib. Lakin bildiyiniz kimi, paraflanma heç də imzalanma demək deyil. Yəni biri var ki, tərəflər arasında şifahi razılıq əldə olunur, biri də var ki, tərəflər sənədin hər səhifəsinin sonunda öz imzalarını qoyaraq onu paraflayır. Məncə, biz sülh müqaviləsinin imzalanmasına çox yaxıyıq. Hesab edirəm ki, bu proses geridönməz xarakter alıb”.

Yada salmaq ki, mətn üzərində razılıq əldə edildikdən sonra tərəflərin rəsmi nümayəndələri, adətən xarici işlər nazirləri və ya danışıqlar üzrə səlahiyyətli şəxslər sənədi paraflayır. Paraflanma sənədin hər səhifəsinin və ya son səhifəsinin baş hərflərlə imzalanmasıdır, bu proses sazişin mətni üzərində razılığın əldə edildiyini, lakin sənədin hələ rəsmi şəkildə qüvvəyə minmədiyini göstərir. Bu mərhələ siyasi razılaşmanın simvolik təsdiqidir və əksər hallarda imzalanma mərhələsinə hazırlıq sayılır.

Diplomatik mənbələrdən sızan bilgiyə görə həm Bakı, həm İrəvan sülh sazişinin paraflanması üzərində təmasları artırblar. Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin paraflanması isə Qafqaz regionundan kənara çıxmaya və tərəflər Tiflisdə bir araya gələrək sülh sazişini paraflaya bilər. Tərəflər dedikdə isə söhbət xarici işlər nazirlərindən gedir. Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun Gürcüstana rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin xarici işlər naziri Marka Botçorışvili ilə görüşündə bu məsələnin də razılaşdırıldığı ehtimalı irəli sürülür. Qeyd edək ki, nazir Ceyhun Bayramov qarşı tərəfi Azərbaycanla Ermənistan arasında normallaşma prosesi barədə ətraflı məlumatlandırıb. Gürcüstanın normallaşma prosesinə verdiyi töhfə, 2022-ci ildən etibarən bir sıra görüşlərə ev sahibliyi etməsi məmnuniyyətlə xatırlanıb. Sülh prosesində əhəmiyyətli irəliləyişə baxmayaraq, Ermənistan Konstitusiyasında Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı davam edən ərazi iddialarının yekun sülh sazişinin imzalanması üçün maneə olaraq qaldığı diqqətə çatdırılıb. Ekspertlərə görə, sülh sazişinin payızda və Tiflisdə paraflanması Moskva, Brüssel və Vaşinqton arasında həm balans qorunmuş olacaq,

Sülh sazişinin paraflanmasına hazırlıq - məkan Tiflis...

Siyasi ekspert: “Tiflisdə paraflanma baş tutarsa, bununla üç region ölkəsi arasında siyasi əlaqələrin təməli qoyulacaq”

həm də bu gələcəkdə sülh müqaviləsinin Tiflisdə imzalanmasına yol açacaq, hətta “Qafqaz evi” ideyasına əlavə rəng qatılacaq və üç Cənubi Qafqaz ölkəsinin yeni əməkdaşlıq modelinin əsası qoyulacaq.

Azərbaycan Prezidenti Gürcüstana səfəri zamanı Tiflisin ev sahibliyi ilə sülhün əldə olunmasına pozitiv yanaşmasını bəyan etmişdi. Son zamanlar Bakı-Tiflis əlaqələrinin yüksək səviyyədə olması da əlavə imkanlar yaradır. Eyni zamanda Gürcüstan və Ermənistan arasında da münasibətlər normaldır və Tiflis neytral zona olaraq sülh müqaviləsinin imzalanması üçün məkan ola bilər. Bütün bunlarla bağlı ekspertlərin fikirləri necədir? Sülh müqaviləsinin paraflanması nə zaman mümkündür və Tiflis imza ünvanı ola bilərmi?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında öncə bildirdi ki, müqavilə mətninin hazırlanması və bəndlərin razılaşdırılması prosesi uzun müddətdir davam edir. Ekspertin qənaətinə, hər iki ölkə rəsmilərinin açıqlamaları və bəyanatları da onu göstərir ki, artıq bu işlər başa çatıb: “Azərbaycan Prezidenti ilə Ermənistanın baş nazirinin Əbu-Dabi görüşündən sonra ehtimal var ki, mətn şifahi şəkildə razılaşdırılıb. Əslində iki tərəfli və çoxtərəfli beynəlxalq müqavilələrin hazırlanması zamanı zəruri olan proseslərin bir çoxu arxada qalıb. Əsas məsələ mətnin şifahi razılaşdırılmasıdır. Bundan sonra paraflama və ya AD REFERENDUM (seçmə bizimdir-red.) imzalanma bilər və ya tərəflər müqaviləni imzalayaraq, ratifikasiya üçün qanunverici orqana təqdim edə bilərlər”.

Bu yerdə izahət üçün xatırladaq ki, “Ad referendum” latınca bir termdir və mənası “referendum üçün”, “təsdiq edilmək üçün” və ya “təsdiqlənməyə tabe olan” deməkdir. Diplomatik danışıqlarda və

ya müqavilələrdə, nümayəndələr müəyyən şərtləri təsdiqləmək üçün yuxarı orqanlarına müraciət etməli olduqda, müqavilə “ad referendum” imzalanır. Bu, o deməkdir ki, müqavilə hələ tam qüvvəyə minməyib və müvafiq orqanların təsdiqini gözləyir. Başqa sözlə, bir şey “ad referendum” edildikdə, bu, hələ tam qəbul edilməmiş və ya yekunlaşmamış, müəyyən bir təsdiqə ehtiyacı olan bir vəziyyətdir...

S.Məmmədov əlavə etdi ki, əgər yüksək səviyyədə şifahi razılaşma varsa, hər iki variant məqbuldur: “O ki qaldı paraflama və imzalama hansı ölkədə olsa, daha yaxşıdır sualına, mən fikirləşirəm ki, bu neytral ölkə olmalıdır və həmin dövlətin rolu yalnız platforma olmaqla məhdudlaşmalıdır. Yəni paraflama və imzalama prosesində üçüncü ölkənin iştirakı və ya vasitəçiliyinə ehtiyac yoxdur. Bu baxımdan Əbu-Dabi, Tiflis, Astana və ya digər neytral ünvanlar müqaviləni imzalamaq üçün platforma ola bilər. Sülh müqaviləsinin imzalanması üçün bizim tərəfin iki prinsipi: əl təklifi və ya şərtini müqavilə imzalanana qədər yerinə yetirilə bilmərsə, o zaman müqavilə qeyd-şərtlə də bağlana bilər. Məsələn, həmin şərtlər müqavilə qüvvəyə mindikdən iki il ərzində

yerinə yetiriləcəkdir kimi bir qeyd-şərt və ya başqa uyğun şəkildə olmaqla. Bütün hallarda həm Azərbaycan, həm Ermənistan hazırkı əlverişli məqamdan istifadə edib, sənədi imzalasa və ratifikasiya etsə yaxşı olar. Məncə, biz tərəfdən problem yoxdur”.

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə isə xatırladı ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh mətninin razılaşdırılması Əbu-Dabidə rəsmən təsdiq edildi: “Əbu-Dabi görüşü iki tərəfli danışıqların kulminasiyası idi. Həmin görüşdə tərəflər bununla sülh müqaviləsinə imza atacaq səviyyədə siyasi iradə ortaya qoydular. Nikol Paşinyan çalışır ki, seçkilərə kimi sülh müqaviləsi bağlansın. Amma sülh müqaviləsi Azərbaycanın iki şərtinə əməl edildikdən sonra bağlanacaq”. **Bununla belə, M.Əsədullazadə hesab edir ki, Ermənistan konstitusiyaya dəyişikliyinə seçkilərdən sonra getməyi planlaşdırır:** “Ona görə də sülh müqaviləsi yalnız gələn ilin axırına bağlana bilər. Sülh mətnin paraflanması isə bu ilin axırına kimi reallaşsın. Çünki, Nikol Paşinyan da istəyir ki, seçkilərə kimi sülh prosesində irəliləyiş əldə etsin, daxildə publikaya “sülh istiqamətində irəliləyişlər var”, kimi sözlər desin”. **Bununla yanaşı, ekspertin sözlərinə görə, hazırda Azərbaycanla**

lər boyunca da atəşkəs təmin olunub. Təbii ki, ilin axırına kimi Tiflisdə sülh mətnin paraflanması iki ölkə arasında ciddi irəliləyiş olacaq. Yəni bu paraflanma Tiflisdə də baş tuta bilər. Düzdür, ABŞ və Avropanın Gürcüstan hökumətinə münasibəti yaxşı deyil. Buna baxmayaraq, Tiflisdə paraflanma baş tutarsa, üç region ölkəsi arasında siyasi əlaqələrin təməli qoyulacaq. Bu, gələcəkdə yeni ittifaqa çevrilə bilər.

İsrail səfiri Bakını tərk edir

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İsrailin Azərbaycandakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Corc Diki Azərbaycanla diplomatik fəaliyyətinin başa çatması münasibətilə qəbul edib.

Bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb. Bildirilib ki, nazir Ceyhun Bayramov ölkəmizdə səmərəli diplomatik fəaliyyətinə görə səfir Corc Dikə təşəkkür edib, ona gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Görüşdə Azərbaycan və İsrail arasında ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq məsələləri, habelə regional vəziyyət müzakirə olunub.

İki ölkə arasında siyasi, iqtisadi, ticarət, energetika, investisiyalar, humanitar sahələrdə əməkdaşlıq təqdir olunub, əlaqələrin geniş inkişaf perspektivlərinə malik olduğu vurğulanıb.

Yaxın Şərq regionunda gərgin vəziyyətin ciddi narahatlıq doğurduğu, ölkəmizin sülh və sabitliyin bərqərar edilməsinə dəstəklədiyi və bu prosesə töhfə verməyə hər zaman hazır olduğu qeyd olunub.

Səfir Corc Dik 6 il müddətində İsrailin Azərbaycanda səfiri kimi fəaliyyətini hər zaman xatırlayacağını vurğulayaraq, ona fəaliyyətində göstərilən dəstəyə görə təşəkkür edib.

Görüş zamanı həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Ermənistan arasında münasibətlər müharibə müstəvisində deyil: “Şərti sərhəd-

lər. Azərbaycanın da planı məhz bundan ibarətdir”.

E.PAŞASOY,
“Yeni Müsavat”

Yeniyetmə çimərlikdə günvurmada öldü

Sumqayıt şəhərində çimərlikdə ölüm hadisəsi baş verib. “Qafqazinfo”-nın əldə etdiyi məlumata görə, şəhər ərazisində yerləşən çimərlikdə Abşeron rayon sakini 2011-ci il təvəllüdlü Azər Məcidovun halı pisləşib.

Xəstəxanaya çatdırılan yeniyetmə az sonra vəfat edib. Bildirilib ki, talassemiya xəstəliyindən əziyyət çəkən Azərini çimərlikdə günvurmada sonra halı pisləşib.

Bakıda evlərə niyə su verilmir?

Bakı şəhəri və ətraf yaşayış məntəqələrində müşahidə olunan su təchizatındakı fasilələr müəyyən obyektiv səbəblərlə əlaqədardır. Bu barədə “Report”-un sorğusuna cavab olaraq Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin (ADSEA) İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidmətindən bildirilib.

Qurumdan verilən məlumata görə, yay mövsümündə havaaların kəskin istiləşməsi suya olan tələbatı artırır ki, bu da sudaşıyıcı kəmərlərin və qurğuların ifrat yüklənməsinə səbəb olur.

“Bu şəraitdə qəza risklərini minimuma endirmək və tələbatı optimal şəkildə qarşılamaq məqsədilə tənzimləyici tədbirlər görülür”, - xidmətdən bildirilib.

Qeyd olunub ki, Bakı şəhərinin əsas su mənbələri olan Ceyranbatan, Oğuz-Qəbələ-Bakı və Kür sutəmizləyici qurğularında su istehsalının artırılması, magistral sudaşıyıcı kəmərlərin və regionlar üzrə supaylayıcı şəbəkələrin genişləndirilməsi ilə bağlı yeni layihələrin icrası davam etdirilir.

“Hazırda əksər ərazilərdə su təchizatı normal rejimə qaytarılıb”, - deyər qurumdan qeyd olunub.

Şamaxıda iqlim dəyişmələri müzakirəsi

BMT İqlim Dəyişmələri Çərçivə Konvensiyasının dəniz qruplarının və ayrı-ayrı təşkilatların nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri Şamaxıda ikinci qeyri-rəsmi iqlim toplantısında (retrit) iştirak edirlər.

“Report”-un məlumatına görə, bu barədə COP29 özünün X sosial şəbəkəsindəki sahifəsində məlumat verib.

Məlumatla görə, tədbir iştirakçıları konstruktiv və perspektivli fikir mübadiləsi aparacaqlar.

“Retrit fikir mübadiləsi, etimadın gücləndirilməsi və müxtəlif gözləntilərin dərk edilməsinin dərinləşdirilməsi üçün dəyərli bir platformadır”, - məlumatda qeyd olunur.

Kürdəmirin Cəyli kəndində zəhərlənmə

Kürdəmirdə kütləvi zəhərlənmə hadisəsi baş verib. “Report”-un Yuxarı Şirvan bürosu xəbər verir ki, hadisə rayonun Cəyli kəndində qeydə alınıb. Belə ki, kənd sakinləri qohumlarla birgə evdə yemək yedikdən sonra qəfildən onların halı pisləşib. Ümumilikdə 7 nəfər zəhərlənib. Onlardan biri uşaqdır.

Onlar dərhal təcili tibbi yardım briqadasının köməyi ilə Kürdəmir rayon mərkəzi xəstəxanasına çatdırıblar.

Qeyd olunub ki, zəhərlənmə şübhəsilə 8 nəfər (4-ü kişi, 4-ü qadın olmaqla) Kürdəmir Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına hospitalizasiya olunub.

Məlumatla görə, pasiyentlərin hər birinə zəruri tibbi yardım göstərilib və ambulator müalicə üçün evə buraxılıblar.

Son vaxtlar dənizdə baş verən faciələr, xüsusilə də boğulma halları ictimaiyyətdə narahatlığa səbəb olub. Sosial şəbəkələrdə, xüsusən TikTok platformasında yayılan iddialara görə, bu kimi hadisələrin artmasına səbəb kimi zəlzələlərin çoxalması və bunun nəticəsində dənizdə yaranan yağanlar göstərilir. Bildirilir ki, sahil ərazilərində dərinlik fərqlərinin artması təhlükəli şərait yaradır. Maraqlıdır, bu fikirlər nə dərəcədə əsaslıdır?

Xəzər niyə gəncləri “udur”?

İddialara görə, boğulmaların artmasına səbəb kimi zəlzələlərin çoxalması və bunun nəticəsində dənizdə yaranan yağanlardır, əslində isə...

Mütəxəssislər deyirlər ki, bu iddiaların müəyyən real zəmini var, lakin boğulma hadisələrinin birbaşa səbəbi kimi bunu göstərmək elmə söykenmir. Mütəxəssislər bu cür şərhləri birmənalı şəkildə şişirtmə kimi qiymətləndirirlər. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının seysmoloqları da dəfələrlə bildiriblər ki, Xəzər dənizi ətrafında tektonik fəallıq olsa da, bu proseslər dənizin dibində kəskin və ani dəyişikliklərə səbəb olmur. Əgər söhbət böyük zəlzələlərdən gedirsə, onların təsiri onilliklər ərzində baş verə biləcək geoloji dəyişikliklər yarada bilər. Yəni bu gün Sumqayıt çimərliyində bir gəncin batması, ya da Pirşağıda dənizin “adam udması” o demək deyil ki, yer altında hansısa təbəqə birdən-birə çökdü və “uçurum” açıldı. Bu, vəziyyəti romantikləşdirmək, məsuliyyətdən qaçmaq deməkdir.

Son 30 ildə Xəzər səviyyəsi təxminən 2,5 metr azalıb. 2023-cü ildə illik enmə 20-30 sm civarında olub və bu təhlükə signalı hesab olunur. Xəzərin səviyyəsinin enməsi nəticəsində 31 min km su sahəsi itirilib. AMEA Coğrafiya İnstitutunun məlumatına görə, 2024-cü ildən başlayan dövrdə yağışların azalması və temperaturun yüksəlməsi səbəbindən dəniz səviyyəsində azalma müşahidə olunsa da, 2024-cü ilin sonunda və 2025-ci ilin əvvəlindən sıx sel və daşqınlar su balansını bir qədər bərpa edib. Dənizin səviyyəsi müəyyən qədər qalxmağa doğru gedir. Azərbaycanın sahillərində dəniz 100 metrədən 500 metrə qədər geri çəkilib. Bu balıqçılığa, gəmiçiliyə və kənd təsərrüfatına ciddi müdaxilə edir.

Əgər Volqa üzərində su götürülməsi və iqlim dəyişikliyi faktları davam edərsə, 2050-ci ilə qədər Xəzərin səviyyəsi -33 metrə qədər düşə bilər. Mütəxəssislər deyirlər ki, bu iddiaların müəyyən real zəmini var, lakin boğulma hadisələrinin birbaşa səbəbi kimi bunu göstərmək elmə söykenmir. Mütəxəssislər bu cür şərhləri birmənalı şəkildə şişirtmə kimi qiymətləndirirlər. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının seysmoloqları da dəfələrlə bildiriblər ki, Xəzər dənizi ətrafında tektonik fəallıq olsa da, bu proseslər dənizin dibində kəskin və ani dəyişikliklərə səbəb olmur. Əgər söhbət böyük zəlzələlərdən gedirsə, onların təsiri onilliklər ərzində baş verə biləcək geoloji dəyişikliklər yarada bilər. Yəni bu gün Sumqayıt çimərliyində bir gəncin batması, ya da Pirşağıda dənizin “adam udması” o demək deyil ki, yer altında hansısa təbəqə birdən-birə çökdü və “uçurum” açıldı. Bu, vəziyyəti romantikləşdirmək, məsuliyyətdən qaçmaq deməkdir.

Bu dəyişikliklər dərinliklə bağlı yox, sahil georelyefində məsələlərin kəskinləşməsinə səbəb olur. Misal üçün bəzi yerlərdə “ani eniş” zonaları yarana bilər. Amma bu, boğulmanın əsas səbəbi deyil, daha çox risk şəraitini artırır. Elmi faktlar və ekspert rəyləri göstərir ki, zəlzələlərin boğulmalara birbaşa təsiri minimaldır. Boğulmaların əsas səbəbləri maarifsizlik, təhlükəsizlik sistemlərinin olmaması və insan amilidir.

Mütəxəssislər qeyd edirlər ki, Xəzər dənizinin dibində tektonik proseslər, yeni yeraltı gərginliklərin təsiri ilə müəyyən mikrozəlzələlər baş verə bilər. Lakin bu, boğulma hallarını izah edən əsas səbəb deyil. Çünki belə dəyişikliklər illərlə və çox genişmiqyaslı tektonik hərəkətlər nəticəsində baş verir. Əsas təhlükə mənbəyi kimi isə qeyri-rəsmi çimərliklərdə üzmə, gənclərin əksəriyyətinin nəzarətsiz, xilasatmə xidməti olmayan ərazilərdə çimməsidir. Bu ərazilərdə dəniz dibinin relyefi kəskin dəyişir, ani dərinliklər, qum tələləri, güclü cərəyanlar var. Xəzərin bəzi sahillərində “tava effekti” deyilən təhlükə var. İnsan əvvəlcə yüngül dərinlikdə irəlilədiyini düşünür, sonra ani bir enişə düşür, panikaya qapılır və geri qayıda

bilir. Cərəyan və geriye çəkən axınlar da Xəzər üçün xarakterikdir. Bəzi sahil ərazilərində gözə görünməyən, amma çox güclü axınlar insanı dənizin içərilərinə çəkir. Xüsusilə dalğalı hava şəraitində

da boğulmalara səbəbdir. Sağlamlıq, insan bədəninin suda verdiyi reaksiyalar, qıcolma ehtimalı kimi müxtəlif amilləri mütləq nəzərə almaqlıdır. Boğulma faktlarının varlığı onu deməyə əsas ve-

bu cərəyanlar daha sürətli olur. Qəfil hava dəyişiklikləri də dənizdə boğulmalara yol açır. Sahildə sakit görünən hava bir neçə dəqiqəyə küləkli və təhlükəli dalğalara çevrilə bilər. Bu isə üzən şəxsin hərəkət qabiliyyətini pozur, sahilin hansı tərəfdə olmasını müəyyən etməsində çətinliklər yaradır. Dənizdə boğulmaların səbəblərindən biri də alkoqollu içkilərin təsiri altında üzmək, batmaq üzrə olan şəxsi “qəhrəmanlıq” edərək qurtarmağa çalışmaq, nəticədə bir yox, iki nəfərin boğulması kimi hallara gətirib çıxarır.

İqlimlə əlaqədar olaraq, Xəzər dənizində ilin 250 gününü küləkli hava müşahidə olunur. Nəticədə dənizdə uçuqun, yağın və burulğanlar emələ gəlir. Azərbaycan qanunvericiliyinin tələbinə görə, küləyin sürəti saniyədə 10 metr keçirsə, yeni təxminən 6-7 bal gücündə olarsa, o zaman dənizə girmək qadağandır, təhlükəlidir və məsləhət görülmür. Təhlükə ilə bağlı edilən bütün xəbərdarlıqlara rəğmən insanlar yenə də küləkli havalarda suya girirlər. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, yaxşı üzə bilən şəxslərin “bacarıramsa, deməli, istədiyim yərə qədər üzə bilərəm” deyib məsafəni hesablamaması

r ki, bu məsləhətlərə o qədər də əhəmiyyət verilmir.

Dəniz sahilinin çimərlik üçün yararlı ərazilərinin hasarlanması da boğulmaların sayında özünü göstərir. Dəniz səviyyəsinin tədricən dərinləşdiyi ərazilər bu gün hasarlarla əhatələnib. Əksinə, ləpədən düşən başlayaraq qəfil dərin olan ərazilər baxımsız, nəzarətsiz və əhəlinin aztəminatlı hissəsinin ixtiyarındadır. Odur ki, nəzərətdən kənar çimərlik əraziləri əsasən daha təhlükəli, daha dərinidir. Bu cür reallıqlar özünü boğulma statistikasında da göstərir. Hər ötən il dəniz sahilində daha çox hasarlanır, boğulanların sayı da müvafiq olaraq artır. Rəsmi qurumların apardıqları monitorinqlər də bu reallığı təsdiq edir. Aparılan reydlər zamanı məlum olub ki, suda batma halları əsasən çimmək üçün qadağan olunmuş, nəzarət edilməyən ərazilərdə baş verir.

İnsanları xilas edə bilməsək də, heç olmasa boğulmaların qarşısını almaq üçün suya dərinlik ölçən cihazlar, nişanlar, xəbərdarlıq signalı yerləşdirilə bilər. Bu tədbirlər boğulmaların qarşısını ala bilər.

✉ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Azərbaycan Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin qərarı ilə son bir ildə ilk dəfə faiz dəhlizinin bütün parametrləri 0.25 faiz bəndi azaldılıb. “Yeni Müsavat” Mərkəzi Banka istinadən xəbər verir ki, qərarla uçot dərəcəsi 7 faiz, faiz dəhlizinin aşağı həddi 6 faiz, faiz dəhlizinin yuxarı həddi isə 8 faiz səviyyəsinə endirilib.

Tənzimləyici qeyd edir ki, qərar faktiki inflyasiyanın proqnoz inflyasiyasının trayektoriyasına uyğunluğu və onun hədəflə (4±2%) müqayisəsi, son global iqtisadi proseslər, daxili makroiqtisadi vəziyyət, valyuta bazarında davam edən sabitlik, həmçinin pul siyasəti qərarlarının ötürücülüüyü nəzərə alınmaqla qəbul edilib: “İllik inflyasiya proqnozlaşdırılan trayektoriya ilə hərəkət edir. 2025-ci ilin iyununda 12 aylıq inflyasiya 6 faiz təşkil edib. İllik qiymət artımı qida məhsulları, alkoqollu içkilər və bütün məmulatları üzrə 7 faiz, ödənişli xidmətlər üzrə 7.2 faiz, qeyri-qida məhsulları üzrə isə 2.8 faiz təşkil edib. İllik baza inflyasiya isə 4.8 faiz olub”.

AMB-yə görə, son aylarda xarici amillər üzrə qeyri-müəyyənliklər qalsa da, onların inflyasiyaya artırıcı təsiri əhəmiyyətli olmayıb. Beynəlxalq Valyuta Fondunun məlumatına görə, 2025-ci ilin iyununda əmtəə qiymətləri indeksi illik 0.6 faiz, o cümlədən ərzaq qiymətləri indeksi 4.2 faiz azalıb.

AMB İdarə Heyətinin sədri Taleh Kazımovun sözlərinə görə, cari ilin ötən dövründə nağd və qeyri-nağd seqmentlər əhatə olunmaqla ümumilikdə valyuta bazarında təklif tələbi üstələyib: “Rezident fiziki şəxslərin əmənlərinin dollarlaşma səviyyəsinin azalmaqla davam etməsi məzənnə ilə bağlı gözləntilərin nikbin olduğunu göstərir. Valyuta bazarında tarazlığın fundamentində dayanan xarici sektor göstəriciləri əlverişli olaraq qalır. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, 2025-ci ilin 6 ayında da xarici ticarət balansında 1.4 milyard ABŞ dolları məbləğində müsbət saldo qeydə alınıb. Mərkəzi Bankın 2025-ci və 2026-cı illərin yekunu üzrə tədiyə balansının cari hesabının profisitli olacağı ilə bağlı proqnozu dəyişməz qalır”.

T.Kazımov qeyd edir ki, valyuta satışının azalması-nın əsas səbəbi fiziki şəxslərin dollar alışını azaltması, satışını artırmasıdır. Belə ki, bu ilin altı ayında banklarda nağd dollar satışı alışını üstələyib.

AMB rəhbəri bildirib ki, ilin birinci yarısında Azərbaycanın xarici ticarət balansında 1.4 milyard dollarlıq müsbət saldo qızıl idxalını kənara qoyulmaqla hesablanıb.

Ölkənin strateji valyuta ehtiyatları altı ayda 9.4

Tənzimləyici cari ilin yekununda tədiyə balansının cari əməliyyatlar bölməsində 3,4 milyard dollarlıq profisit olacağını gözləyir. AMB-nin yeni proqnozuna əsasən, 2025-ci ilin yekununda neftin 1 barelinin orta qiyməti 68.6 ABŞ dolları, qazın 1000 kubmetrinin orta qiyməti isə 299 dollar olacaq: “Növbəti il dünya bazasında neftin 1 barelinin orta qiymətinin 64.6 ABŞ dolları, təbii qazın 1 000 kubmetrinin orta qiymətinin 390 ABŞ dolları olacağı proqnozlaşdırılır. Bunun nəticəsi olaraq 2026-cı ilin sonunda cari əməliyyatlar balansının profisitinin 3,5 milyard ABŞ dolları olacağı gözlənilir”.

AMB 2025-ci ilin sonuna Azərbaycanda 3 faiz iqtisadi artım proqnozlaşdırır. Bu zaman qeyri-neft iqtisadiyyatında artım 4,2 faizə bərabər

Mərkəzi Bank faizləri endirdi: manata nə təsiri olacaq?

Uçot dərəcəsi 7 faiz, faiz dəhlizinin aşağı həddi 6 faiz, yuxarı həddi isə 8 faiz səviyyəsinə endirilib - izahı

faiz - 6,7 milyard dollar artaraq 77 milyard dollara çatıb. Mərkəzi Bankın ehtiyatları hazırda 11,2 milyard dollardır: “Strateji valyuta ehtiyatlarımız ölkəmizin 36 ay ərzində həm mal, həm xidmət idxalını tam maliyyələşdirməyə imkan verir. Valyuta bazarında təklif tələbi üstələyib. Altı ayda Dövlət Neft Fondu tərəfindən hərəqlərdə 3,7 milyard dollar satılıb. Bu, planda nəzərdə tutulan məbləğin 44 faizidir. Yeni ilin sonunadək Neft Fondunun 56 faiz dollar satışı imkanı qalır. Bu isə valyuta bazarında tam sabitliyə imkan yaradır”.

AMB İN-in uçot dərəcəsinə həsr olunmuş ötən iclasından bəri pul bazarında qısamüddətli faizlərdə stabil dinamika müşahidə olunub: “Təminatlı pul bazarında faizlər Mərkəzi Bankın faiz dəhlizi daxilində hərəkət edir. AZIR indeksinin orta günlük səviyyəsi iyununda 7.03 faiz, iyulun ötən dövründə isə 7.15 faiz olub. Aprel ayından başlayaraq Maliyyə Nazirliyi tərəfindən vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığının yerləşdirilməsi

üzrə keçirilən depozit hərəqləri bank sektorunun likvidlik mövqeyinə artırıcı təsir göstərməkdə davam edir. Bu şəraitdə Mərkəzi Bank izafi likvidliyin əhəmiyyətli hissəsini 1 həftəlik əməliyyatlarla sterilizasiya etməklə AZIR-i uçot dərəcəsinə yaxınlaşdırmağı hədəfləyib. Pul bazarında aktivlik yüksək olaraq qalır. 2025-ci ilin 6 ayında ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən təminatlı bazarda əqdlərin həcmi 26 faiz, sayı isə 55 faiz artıb”.

AMB baza ssenarisinə əsasən, 2025-ci və 2026-cı ildə illik inflyasiyanın hədəf daxilində olacağını proqnozlaşdırır. Belə ki, baza ssenarisi üzrə iyul proqnozlarına görə, illik inflyasiyanın 2025-ci ildə 5.7 faiz, 2026-cı ildə isə 5.3 faiz olacağı gözlənilir. Cari ildə inflyasiya proqnozunun davamlı olaraq hədəfdə qalması və valyuta bazarında sabitliyin davam etməsi pul siyasətinin yumşaldılması üçün zəmin yaradır.

AMB rəhbərinin dediyinə görə, Azərbaycanda inflyasiyaya artırıcı təsir göstərən başlıca amil idxal inflyasiya-

sıdır. Belə ki, bu ilin birinci rübündə Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşlarında orta-çəkili inflyasiya 9,6 faiz təşkil edib. Bu isə Azərbaycanda inflyasiyaya 3,36 faiz artırıcı təsir edib.

İkinci amil olan kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət indeksi iyun ayında 11 faiz artmaqla inflyasiyaya 1,61 faiz artırıcı təsir göstərib. Bu iki amil birlikdə 2025-ci ilin yekununda inflyasiyaya 5,95 faiz, 2026-cı ilin yekununda isə 4,15 faiz bəndi artırıcı təsir göstərəcək.

T.Kazımovun sözlərinə görə, inflyasiya proqnozlarındakı artıma doğru dəyişiklik ölkədə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət indeksinin kəskin yüksəlməsi ilə bağlıdır: “Aprel ayında biz 2025-ci ildə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət indeksinin 1,3 faiz artımını proqnozlaşdırırdıq. İndiki proqnozumuzda isə bu, 6,9 faizə qədər artırılıb. Bu fərq ilin yekununda inflyasiyaya 3,17 faiz artırıcı təsir göstərəcək.

Ümumilikdə inflyasiyada

xarici amillərin payı 30-35 faiz təşkil edir.

T.Kazımov qeyd edib ki, istehlak kreditlərinin həcmnin 10 faiz artımı ölkədə inflyasiyanı 0,34 faiz artırır: “Bizim proqnozlarımıza görə, bu ilin sonuna Azərbaycanda istehlak kredit portfelinin artımı 13 faiz ətrafında olacaq. Bu isə inflyasiyaya, ev təsərrüfatlarının istehlakı vasitəsilə 0.43 faiz bəndi artırıcı təsir göstərəcək. 2026-cı ildə isə istehlak kredit portfelinin artımı 16 faiz artıma ətrafında olacaq, bu da inflyasiyaya 0.56 faiz bəndi artırıcı təsir edəcək”.

AMB faiz dəhlizinin parametrləri ilə bağlı növbəti qərarları faktiki və proqnozlaşdırılan inflyasiya, xarici və daxili risk amillərinin dinamikasından asılı olaraq veriləcək: “Mərkəzi Bank bundan sonra da qiymət sabitliyini təmin etmək üçün sərəncamındakı bütün vasitələrdən istifadə etməyə davam edəcək. Faiz dəhlizinin parametrləri ilə bağlı növbəti qərar barədə məlumat 2025-ci il sentyabr ayının 10-da ictimaiyyətə açıqlanacaq”.

olacaq. T.Kazımovun sözlərinə görə, bu proqnozlardakı azalmanın əsas səbəbi ev təsərrüfatlarında son istehlakın azalmasıdır.

AMB 2025-2026-cı illərdə Azərbaycanın valyuta bazarında hər hansı problem olmayacağı qənaətinədir. Bu baxımdan, tənzimləyici manatın məzənnəsinə hər hansı təhdidin yaranmayacağını gözləyir. Əksinə, müəyyən qədər manatın məzənnəsində möhkəmlənmə daha gözləniləndir.

T.Kazımov Azərbaycanın idxalında mühüm payı olan Rusiya ilə münasibətlərdə müşahidə olunan soyuqlaşmanın makroiqtisadi proseslərə təsirinə dair sualı cavablandırarkən bildirib ki, Rusiya Azərbaycanın qeyri-neft sektorunda əsas ticarət tərəfdaşlarından biridir və bu sahədə əməliyyatlar Mərkəzi Bank tərəfindən diqqətdə saxlanılır. O qeyd edib ki, bu ilin ilk yarısı üzrə idxal və ixrac göstəricilərində və pul baratlarının həcmində hər hansı əhəmiyyətli dəyişiklik müşahidə edilməyib.

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanda minlərlə insan illərdir yaşadıkları evlərə və torpaqlara dair çıxarış (kupça) ala bilmədiyi üçün hüquqi qeyri-müəyyənlik içində yaşayır. Xüsusilə sovet dövründə vətəndaşlara ayrılmış torpaq sahələrinin sonrakı taleyi, qanuni statusu illərlə həll olunmamış qalırdı. Nəhayət, bu problemə son qoyacaq addım atılıb: Prezident İlham Əliyevin imzaladığı fərmanla sovet dövründə vətəndaşlara verilmiş torpaq sahələrinin mülkiyyət hüququnun tanınmasına və bu torpaqlar üzərindəki evlərin sənədləşdirilməsinə başlanılıb.

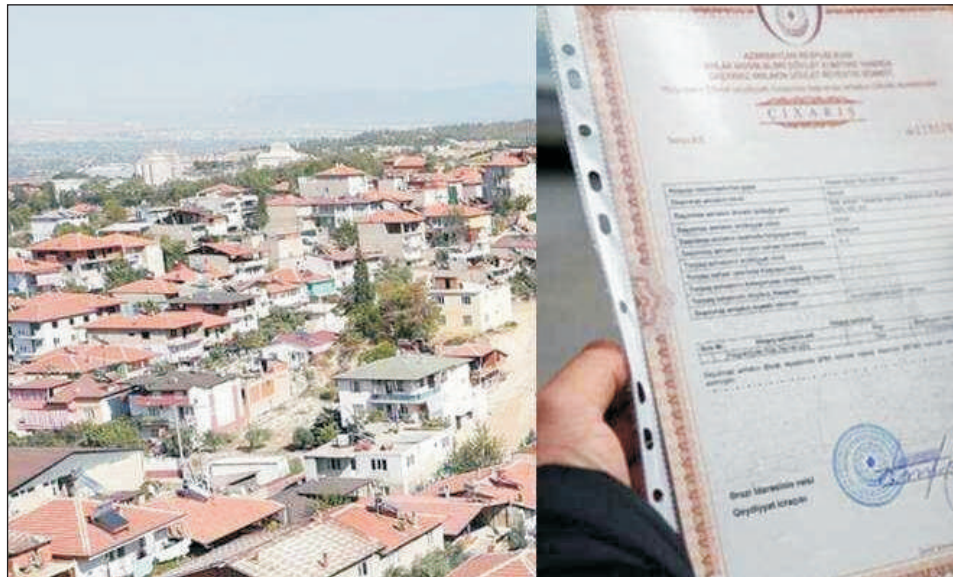
Prezidentin imzaladığı son fərmanla "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində haqqında" Qanun qüvvəyə minənədək əldə edilmiş və yaranmış daşınmaz əmlak obyektləri üzərində hüquqları təsdiq edən sənədlərin siyahısına dəyişiklik edilib. Bu dəyişikliklə sovet dövründə vətəndaşlara verilmiş torpaq sahələri üzrə hüquqlar tanınacaq və müvafiq çıxarışlar verəcək.

Söhbət daha çox Azərbaycan SSR dövründə Xalq Deputatları Sovetləri tərəfindən vətəndaşlara müvəqqəti və ya daimi istifadəyə ayrılmış torpaq sahələrindən gedir. Həmin torpaqlarda son 35-40 ildə evlər tikilib, həyətlər salınıb, ancaq insanlar dövlət reyestrindən çıxarış ala bilməyiblər. İndi isə həmin torpaq sahələrinə dair mövcud sənədləri olan şəxslər müvafiq qurumlara müraciət edərək rəsmi sənədlərini əldə edə biləcəklər.

Fərman yalnız sovet dövründə verilmiş torpaq sahələrinə şamil edilir. Yeni bələdiyyələrdən alınmış və hələ də çıxarışı olmayan torpaqlar bu mərhələdə əhatə olunmur. Əmlak Məsələləri üzrə Dövlət Xidmətindən bildirilib ki, artıq proses başlayıb

Evi sənədsiz olanlara müjdə: proses başladı

Sovet dövründən qalan torpaqlar sənədləşdirilir

və vətəndaşlar ASAN Xidmət mərkəzlərinə və Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin yerli bölmələrinə müraciət edə bilərlər.

Qurumdan qeyd olunub ki, sovet dövründən qalan vətəndaşların istifadəsində olan, ilkin sənədləri mövcud torpaqlar dövlət reyestrinə daxil ediləcək və sahiblərinə çıxarış təqdim olunacaq.

Bu amnistiya yalnız sovet dövründən gələn sənədlərə əsaslanan evlərə şamil olunur. Yeni 1995-ci ildən sonra, xüsusən də bələdiyyələrdən sadəcə kağız əsasında torpaq almış və heç bir arxiv sənədi olmayan şəxslər hələlik bu prosesdən kənarda qalır. Bu da o deməkdir

ki, Abşeron yarımadasında olan təqribən 500 min sənədsiz evdən böyük bir hissə hələ də hüquqi qeydiyyatdan kənardadır. Lakin ekspertlərin fikrincə, bu fərman ən azı 150-200 min ailənin problemini həll edə bilər. Bu isə ciddi rəqəmdir.

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Azadov mövzunu "Yeni Müsavat"a şərh edərək bildirib ki, fərman sovet hökuməti dövründə kənd və qəsəbə sovetlərinin sərəncamı ilə verilmiş torpaq sahələrinə şamil olunur. Onun sözlərinə görə, dəyişiklik kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda inşa olunmuş evlərin ləqəlləşməsi üçün yol açır: "Çünki bizim qanunver-

ciliyə uyğun olaraq, kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda evlərin tikintisi yalnız kənd təsərrüfatı üçün nəzərdə tutulub. Fərdi evlərin tikintisinə qanunla yol verilmir. Dəyişikliyə görə, kənd ərazisində və qəsəbələrdə yaşayan vətəndaşlar həmin kateqoriyaya aiddirlər və öz mülkiyyət sənədlərini əldə edə biləcəklər. Vətəndaş mülkünü rəsmiləşdirəndən sonra rahatlıqla onu sata və ya girov qoya bilər. Digər kateqoriyaya aid olan torpaqların da ləqəlləşməsi istiqamətində hazırda hökumət iş aparır. Çox güman ki, bu ilin sonuna kimi o istiqamətdə də siyahı genişləndiriləcək. Birdən-birə olmasa da mümkündür, amma müəyyən qədər ləqəlləşmə işləri aparıla-

caq. Belə torpaq sahələrinin, mülklərin statistikasi haqqında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti bir neçə il ərzində siyahı apardıqdan sonra dəqiq məlumat söyləmək mümkün olacaq. İşgaldan azad olunmuş əraziləri nəzərə almasaq, Azərbaycanın qalan bütün rayon və kəndlərində belə rəsmiləşdirməyə ehtiyac var. Kolxozlar və sovxozlar, kənd və qəsəbə sovetləri tərəfindən verilmiş xeyli sayda sənədlər var. Onların hamısını ləqəlləşdirməlidir".

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov deyib ki, kupçasız evlər probleminin həlli istiqamətində atılan addımlar təqdirəlayiqdir: "Sovet dövründə verilmiş torpaq sahələri, faktiki istifadədə olan və ilkin sənədləri (məsələn, sovet dövrü sərəncamları, şəhadətnamə və s.) olan hər bir torpaq üçün mülkiyyət hüququ tanınacaq. Bu tip sahələr 2001-ci ildən əvvəl vətəndaşların istifadəsində olubsa, ilkin sənədlərə əsasən "kupça" (çıxarış) verəcək.

Bu yeni hüquq yalnız keçmiş sovet vaxtı sənədləri olan torpaqlara şamil edilir. Bəyan olunan məqsəd 35-40 ildir faktiki məskunlaşmış, lakin rəsmi qeydiyyatda alınmamış torpaqların dövlət qeydiyyatını həyata keçirməkdir.

Əvvəlki qanun və fərmanlarda qeydiyyatızsız torpaqların dövlət qeydiyyatı yalnız çox məhdud şərtlərlə mümkündür.

Əsasən rəsmi sərəncam əsasında təyinat dəyişdirilməyi və ya uzun illər ərzində istifadə olunması ilə bağlı arayışlara əsaslanırdı. Bu gün sovet vaxtından gəlmiş sənəd varsa, proses başlanıb. Əgər ilkin sənəd yoxdursa, yeni dəyişikliklər sizin mülkünüzə şamil olunmur. Bu dəyişiklik yenidir, əvvəlki qanun və sərəncamlarla eyni deyil. Yeni sovet dövrü sənədlərə əsaslanan genişmiqyaslı amnistiya mahiyyətindədir. Sovet dövrü sənədləri olan vətəndaşlar üçün kupça alma şərti belədir: Müvafiq sənəd + faktiki istifadə + ASAN/Əmlak Xidmətinə müraciət. Əgər siz sovet zamanından istifadə olunan torpaqla bağlı faktiki əsaslara sahibsinizsə, hazırda kupça almaq üçün imkan yaranıb".

Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin tabeliyində Daşınmaz Əmlakın Dövlət Kadastı və Reyestri publik hüquqi şəxsin İdarə Heyətinin sədri Nigar Alimova bildirib ki, bu fərman nəticəsində 100 minlərlə vətəndaş öz əmlaklarına mülkiyyət sənədlərini əldə etmək hüququ qazanıb: "Ayrı-ayrı dövrlərdə vətəndaşlara müxtəlif dövlət orqanları tərəfindən mülkiyyət sənədləri verilməmişdi. Lakin bu sənədlər əsasında mülkiyyət hüququnun alınması mümkün deyildi. Hər il ƏMDX vətəndaşların müraciətləri əsasında təhlillər aparır. Vətəndaşların əlində 439-cu Fərmanla təsbit olunan sənədlərdən fərqli sənədlər də var. Bu dəyişikliyin mahiyyəti müxtəlif orqanlar tərəfindən verilmiş sənədlərə hüquqmüəyyənədi sənəd statusu gətirməkdir".

N. Alimova əlavə edib ki, əvvəlki dövrlərdə, xüsusilə 2001-ci il yanvar ayının 1-dək texniki inventar idarələri tərəfindən tərtib olunmuş texniki pasport sənədləri əllərində olan vətəndaşlar - əgər torpaq sahəsinin ölçüsü göstərilibsə, bu sənədlərlə müraciət edərkən həm torpaq, həm də tikili üzərində hüquqlar əldə edə biləcək. Artıq həmin tikilinin və ya bağ evinin qeydiyyatdan keçib-keçməməsi şərti aradan götürülür.

■ Sahənə RƏHİMLİ, "Yeni Müsavat"

Tətili zəhərə dönənlər

Zəhərlənmələr turizmə zərbə vurur - ekspertlər təhlükəsiz qida və keyfiyyətli xidmət tələb edir

Kürdəmir rayonunda yerləşən "Naftalan" ailəvi restoranında kütləvi zəhərlənmə qeydə alınıb. Hadisə nəticəsində 24 nəfər xəstəxanaya yerləşdirilib. Qida təhlükəsizliyi ilə bağlı araşdırmalara start verilib, obyektin fəaliyyəti dayandırılıb.

Turizm sahəsində olan müşahidəçilərin fikrincə, ucuz qiymət mütləq təhlükə demək deyil, lakin qiymət real xərcə uyğun gəlmədikdə, həmin məhsul və ya xidmətin haradansa qənaətlə əldə olunduğu ehtimalı artır.

Bu qənaət isə çox zaman məhsulun keyfiyyəti, gigiyenik və sanitariya şəraiti, saxlanma və hazırlanma prosesi kimi mühüm sahələrdə baş verir. Xüsusilə tez xarab olan qida məhsulları -ət, süd, yumurta, salat, mayonezli yeməklər və dəniz məhsulları kimi qidalarla ehtiyatlı olmaq vacibdir. Eyni zamanda belə obyektlərin monitorinqi davamlı xarakter daşımalı, qaydalara əməl olunmasına nəzarət gücləndirilməlidir.

Ancaq Azərbaycanın turizm məkanlarında, istirahət və əyləncə məkanlarında qiymətlərin həddən artıq baha, xidmətin isə aşağı səviyyədə olması kimsəyə sirr deyil. Azərbaycanda turizm sahəsini inkişaf etdirmək istəyirikse, iki məsələyə diqqət yetirməliyik: Birincisi xidmət, ikincisi qiymətdir. İlk olaraq bu

iki məsələ öz həllini tapmalıdır. Çünki xidmətdə də, qiymətdə də müəyyən qədər problemlər var.

Qida təhlükəsizliyi Hərəkatının rəhbəri, sağlam qidalanma mütəxəssisi Məhsət Hüseynova "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, yay aylarında yüksək risk qrupuna aid olan

qidalar daha tez xarab olur. Mütəxəssis vurğuladı ki, bu cür qidaların tərkibində mikroorqanizmlər, bakteriyalar, virus, kif asanlıqla çoxala bildiyi üçün zəhərlənmə riski yaradır: "Bir sıra qidalar var ki, onları istər çiçək şəkildə, istərsə də bişirilmiş şəkildə saxlayarkən mütləq soyuq qida zəncirinə diqqət etmək la-

zımdır. Xüsusilə heyvan mənşəli qidalar zülal tərkibli olduğu üçün onlar daha tez xarab ola bilər. Buna görə də bu məhsullar doğru şəkildə mühafizə olunmalıdır. Bişirilərkən istehlak olunacaq qədər bişirilməlidir. Bundan əlavə, bişirməyə hazırlayarkən doqrama taxtası, bıçaqlar təmiz olmalıdır. Süd və süd məhsulları da daha tez xarab olmağa meyilli olduqlarına görə mənşəyi belli olan yerdən alınması məsləhətdir. Əgər təmiz, konservantsızdırsa, daha tez xarab olmaması üçün yeni olan istehlak edilməli, soyuducuda saxlanmalıdır. Dəniz məhsulları da hər zaman risk qrupundadır. Həm çiçək, həm də bişirilmiş yumurta, yumurtalı souslar, mayonezlər, şirniyyatların təzə olmasına, soyuq temperaturda saxlanmasına diqqət edilməlidir. Eyni zamanda mütləq şəkildə mövsümi olmayan meyvə-tərəvəzləri alarkən və saxlayarkən diqqətli olmaq lazımdır, çünki onların yetişməsində süni istilik, kimyəvi maddələr, gübrələr, hormonlardan istifadə olunur. Mövsümündə alınmayan meyvə-tərəvəz xüsusilə uşaqlar və yaşlılar, xroniki xəstəliyi olan şəxslər, hamilələr, immun sistemi aşağı olan şəxslər üçün risk yarada bilər. Mövsümi meyvə-tərəvəzi də yuduqdan sonra yemək lazımdır. Qabıqsız yeyilən qidalar doğranarkən

qabığındakı mikroorqanizmlər qidaya keçə bilər. Diqqət etmək lazımdır ki, qabıqsız yeyilən meyvə-tərəvəzlər gigiyenik qaydalara riayət olunmadığı təqdirdə müxtəlif salatlarda, smuzilərdə, meyvə salatlarda, bir sözlə, başqa qidalarla birgə qəbul edildikdə daha tez zəhərlənməyə səbəb ola bilər. İstənilən qidaları mütləq mənşəyi belli olan yerdən almaq lazımdır. Keyfiyyətsiz məhsul hər zaman zəhərlənməyə səbəb olur. Hətta keyfiyyətli məhsul da doğru şəraitdə saxlanmadıqda tərkibində bakteriyalar çoxalır".

Turizm üzrə ekspert Əziz Şiriyev isə mövzunu belə şərh etdi: "Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (AQTA) sertifikatına malik olan iaşə obyektləri sertifikatı məkanın girişində asır. Eyni zamanda elə qidalardan istifadə olunmalıdır ki, yay mövsümündə zəhərlənmə riski yaratmasın. Sertifikatın olması o deməkdir ki, məhsulların saxlanması və digər normalar məkan tərəfindən qorunmalıdır. Yolüstü restoranların ekzsəriyyətində mütəmadi xidmət göstərilir və zəhərlənmə kimi hallar nadir hallarda olur. Turistlərə tövsiyə edirəm ki, təmiz, səliqəli, AQTA sertifikatına malik məkanlarda otursunlar".

■ Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Təhsil üçün xaricə gedənlər oxusun: diplomunuz bata bilər

Ekspertdən SOS! "Elm və Təhsil Nazirliyinin susqunluğu minlərlə ailəni tələyə salır"

Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi (TKTA) xarici ölkələrdə təhsil alan və təhsil almaq arzusunda olan tələbələrə müraciət edib. Bildirilib ki, xüsusilə son illər qonşu ölkələrdən əldə olunan kvalifikasiyaların tanınmasına dair imtina qərarlarının sayı artmaqdadır. Qurum ön çox imtina verilən kvalifikasiyalar üzrə ali təhsil müəssisələrinin siyahısı, imtina səbəbləri və digər zəruri məqamları agentliyin həm rəsmi saytında, həm də sosial şəbəkə hesablarında mütəmadi olaraq paylaşdığını açıqlayıb.

Əlavə edilib ki, tənzimlə-nən ixtisaslar (hüquq, müəlimlik və mühəndislik) üzrə TKTA-nın sifarişi ilə Dövlət İmtahan Mərkəzi (DIM) tərəfindən təşkil olunan imtahanlarda aşağı reytingli universitetlərdən əldə olunan kvalifikasiya sahiblərinin qeyri-qənaətbəxş imtahan nəticələrinin sayının kifayət qədər çox olması narahatedici məqamdır. Bu məqsədlə müraciətçilərə sözügedən istiqamətlər üzrə təhsil almadan öncə müvafiq təhsil müəssisələrini araşdırmaq tövsiyə olunur.

Təhsil üzrə mütəxəssis Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Məşavət"ə fikrini bölüşüb: "Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyinin xaricdə təhsil alan tələbələrə və onların valideynlərinə ünvanladığı xəbərdarlıq son illərdə sürətlə yayılan, amma mahiyyəti cəmiyyət üçün çox da aydın olmayan bir təhlükəyə - "aldadıcı diplom sənayesinə" diqqət çəkmək baxımından mühüm olsa da, bu açıqlama problemin kökünə deyil, yalnız nəticəsinə reaksiya verir. Söhbət qonşu ölkələrin, xüsusilə də Gürcüstan, Rusiya

üzərindən və ya rəsmi olmayan şəkildə diplomlar verilir. Bu diplomlar isə Azərbaycan qanunvericiliyi ilə uyğun gəlmir və nəticədə vətəndaşların nə vaxtı, nə pulu, nə də ümidi qalır".

Mütəxəssisin sözləri-nə görə, təəssüf doğuran məqam ondan ibarətdir ki, bu təhlükəli tendensiyanın yayılmasının əsas səbəbi marifləndirici siyasətin olmamasıdır: "Elm və Təhsil Nazirliyi bu sahədə effektiv və davamlı maarifləndirmə işi aparmır, xaricdə təhsil almaq istəyən gənclərə real riskləri izah etmir, valideynləri və ictimaiyyəti vaxtında xəbərdar etmir. Müraciətlər ancaq diplomlar tanınmadıqdan sonra, insanların hüquqi problemi yarandıqda başlanır. Halbuki bu məsələyə proaktiv yanaşmaq, ictimaiyyəti əvvəlcədən məlumatlandırmaq və zərərli vasitəçiləri ifşa etmək dövlətin borcudur. Hazırda bu proses müdafiə deyil, yalnız passiv reaksiya ilə aparılır.

Statistikaya nəzər yetirdikdə, vəziyyətin ciddiliyi daha da aydın olur. 2023-cü ildə TKTA-nın açıqlamasına görə, yalnız Gürcüstanda yerləşən dörd universitetdən - "European University", "New Vision University", "Caucasus International University" və "Geomed" - daxil olan diplomlar üzrə nostrifikasiya mü-

raciətlərində imtina halları 50%-dən yuxarı olub. Həmin universitetlərin əksəriyyəti "asan qəbul", "diplom zəmanətli" kimi reklam kampaniyaları ilə Azərbaycan vətəndaşlarını cəlb edir, amma nəticədə bu diplomlar nə müəllim işləməyə, nə hüquqşünas olmağa, nə də texniki ixtisaslarda fəaliyyət göstərməyə imkan verir.

Dünya təcrübəsinə baxdıqda, xarici diplomların tanınmasında keyfiyyətə nəzarət ciddi şəkildə aparılır. Almaniya "Zentralstelle für ausländisches Bildungswesen (ZAB)" qurumu tərəfindən xarici diplomların tanınması yalnız təhsil müəssisəsinin reytinginə deyil, eyni zamanda proqramın məzmununa və fakültənin akkreditasiyasına əsasən həyata keçirilir. Fransada "ENIC-NARIC" mərkəzi diplomların tanınmasını real tədqiqatlar və qiymətləndirmə mexanizmləri üzərindən qurur. Bu ölkələrdə heç bir halda universitetin diplomu avtomatik olaraq hüquqi qüvvə daşımır - hər diplom ayrı-ayrılıqda təhlil olunur və şəffaf əsaslarla qərar verilir. Amma bu ölkələrdə təhsilə dair açıq məlumat bazaları mövcuddur, vətəndaş əvvəlcədən hansı diplomun tanınacağını bilir və buna görə qərar verir. Azərbaycanda isə bu məlumatlar, əksər

Abituriyentlərin ixtisas seçimi nə zaman başlayacaq?

Ali təhsil müəssisələrinə qəbul prosesi artıq yekunlaşmaq üzrədir. Təhsil eksperti Ramin Nuraliyev Modern.az-a bu il ixtisas seçimi və nəticələrin açıqlanma müddəti ilə bağlı ilkin proqnozları bölüşüb.

Onun sözlərinə görə, I və IV ixtisas qrupları üzrə qəbul imtahanlarının nəticələrinin yaxın günlərdə açıqlanması gözlənilir: "Artıq qəbul prosesinin son mərhələsindəyik. Jurnalistika və digər qabiliyyət tələb edən ixtisaslar da daxil olmaqla, V ixtisas qrupu üzrə qabiliyyət imtahanları yekunlaşmalıdır. Bu mərhələlər başa çatdıqdan sonra apelyasiya müraciətlərinə baxılması ən gec bir həftəyə yekunlaşacaq".

Ekspertin hesablamasına əsasən, bütün proseslərin tamamlanması avqustun 8-10-da ixtisas seçiminin başlanmasına şərait yarada bilər: "Əgər I və IV ixtisas qruplarının nəticələri iyulun 25-nə qədər elan olunarsa, qabiliyyət imtahanları və apelyasiya mərhələsi də bir həftəyə yekunlaşacaq. Beləliklə, ixtisas seçiminin ötən illərdə olduğu kimi avqustun 8-dən 10-na qədər başlaması və 10 gün davam etməsi ehtimal olunur".

Nəticələrin elan olunma vaxtına gəlincə, R. Nuraliyev bildirib ki, Dövlət İmtahan Mərkəzi adətən seçim başa çatdıqdan 2-3 iş günü ərzində nəticələri açıqlayır: "Bu, təxminən avqustun 24-25-i tarixlərinə təsadüf edə bilər".

Rezidenturaya qəbul üçün yer ayrılıb

2025/2026-cı tədris ili üçün rezidenturaya qəbul planı ümumilikdə 778 yerdən ibarətdir. Onlardan 71 yer Azərbaycan Tibb Universitetinin Hərbi tibb fakültəsinin məzunları üçün (Müdafiə Nazirliyi sistemi üçün 26, Ədliyyə Nazirliyi sistemi üçün 26, Daxili İşlər Nazirliyi sistemi üçün 2, Dövlət Sərhəd Xidməti sistemi üçün 15, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti sistemi üçün 2 yer) və 40 yer İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialının məzunları üçün nəzərdə tutulub.

Bu barədə Dövlət İmtahan Mərkəzindən məlumat verilib. Bildirilib ki, İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialının plan yerlərini yalnız həmin universitetin məzunları seçə bilərlər. Azərbaycan Tibb Universitetinin Hərbi tibb fakültəsinin ayrı-ayrı dövlət orqanları üzrə nəzərdə tutulmuş plan yerlərini yalnız müvafiq dövlət orqanı üzrə siyahıya alınmış namizədlər seçə bilərlər.

İxtisas fənləri üzrə biliklərin qiymətləndirilməsi imtahanının avqustun 10-da Bakı və Naxçıvan şəhərlərində keçirilməsi nəzərdə tutulur.

hallarda, ya vaxtında açıqlanmır, ya da texniki və məhdud şəkildə paylaşılır".

Kamran Əsədov qeyd edir ki, əgər dövlət bu sahədə düzgün koordinasiya, maarifləndirmə və hüquqi nəzarət mexanizmlərini tətbiq etsəydi, bu qədər vətəndaş bu qədər ciddi problemin içində qalmazdı: "Təhsil şirkətlərinin reklamları, "asudə diplom" təklifləri və saxta vədlər ucbatından insanlar həm maddi, həm də mənəvi itkiyə uğrayır. TKTA-nın çağırışı müsbət addımdır, lakin gecikmiş və məhdud təsirlidir. Təəssüf ki, Elm və Təhsil Nazirliyinin bu sahədə konkret siyasəti, planı və proqnozu yoxdur. Bu, birbaşa dövlətin informasiya borcunun yerinə yetirilməməsi deməkdir.

Nəticədə, bu sahədə nə dəyişib: vətəndaşlar daha

çox ziyan çəkir, diplomlar daha çox rədd edilir, hüquqi proseslər uzanır. Nə dəyişməlidir: dövlət bu prosesi tam nəzarətə götürməli, təhsil şirkətlərinin fəaliyyətinə ciddi hüquqi tənzimləmə gətirilməli, ictimaiyyətə tam və aydın məlumat verilməli, xaricdə təhsil bazarına vahid platforma üzərindən nəzarət sistemi yaradılmalıdır.

Əgər bu gün bu məsuliyyətli addımlar atılmasa, yaxın illərdə minlərlə vətəndaşın "diplom var, amma hüququm yoxdur" problemi ölkədə sosial və hüquqi gərginliyin əsas səbəblərindən birinə çevriləcək. Təhsil sahəsindəki məsuliyyətsizlik gələcəyin fəlakətidir - və bu fəlakətin qarşısı yalnız maariflənməmiş cəmiyyət və ciddi dövlət siyasəti ilə alınar".

Afaq MİRƏYİQ, "Yeni Məşavət"

Ağdərə rayonunda yollar yenidən qurulur

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə yol infrastrukturunun bərpası və vətəndaşların öz doğma torpaqlarına qayıdışının sürətləndirilməsi məqsədilə Prezident İlham Əliyevin tapşırığı və sərəncamlarına əsasən, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi tərəfindən Ağdərə rayonunun Ortakənd-Dəmirilər və Həsəniz kənd avtomobil yollarında yenidənqurma işləri aparılır.

Layihə çərçivəsində uzunluğu 8,2 km olan Həsəniz avtomobil yolu üzrə köhnə və yararsız asfalt-beton örtüyü frezlənərək kənarlaşdırılıb, yol əsasının yararsız hissələri qazılaraq çıxarılıb və bərpa olunub, əks-dolğu işləri icra edilib. Yol boyunca suların ötürülməsini təmin etmək məqsədilə müxtəlif diametrli suötürücü borular quraşdırılıb.

Hazırda Həsəniz kəndinə gedən və 4-cü texniki dərəcəyə uyğun şəkildə yenidən qurulan yolda asfalt-beton örtüyünün alt layının döşənməsi işləri davam etdirilir. Eyni zamanda zəruri hissələrdə düzbucaqlı su keçidlərinin tikintisi və təmiri, həmçinin beton küvetlərin inşası da nəzərdə tutulub.

Uzunluğu 6,9 km olan Ortakənd-Dəmirilər avtomobil yolu üzrə də köhnə asfalt-beton örtüyü frezlənərək kənarlaşdırılıb, yol əsasının yararsız hissələri çıxarılıb və əks-dolğu işləri yekunlaşdırılıb. Hazırda yolda su ötürmə qabiliyyətini artırmaq üçün müxtəlif diametrli suötürücü boruların tikintisi, 400 metr uzunluğunda istinad divarının inşası həyata keçirilir. Bundan əlavə, yolun üç hissəsində körpü tipli su keçidlərinin tikintisi nəzərdə tutulub və bu istiqamətdə işlərə artıq başlanılıb.

Hər iki avtomobil yolunda tikinti işləri "İnşaat Norma və Qaydaları"na uyğun olaraq, tərtib olunmuş qrafikə və texnoloji ardıcılığa riayət edilməklə aparılır. Tikintinin vaxtında başa çatdırılması üçün əraziyə kifayət qədər işçi qüvvəsi və texnika cəlb edilib.

Ələtdə ağır qəza - sürücünün qolu amputasiya olundu

Bakı-Astara avtomobil yolunun Ələt qəsəbəsi ərazisində ağır yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib.

Bakupost.az xəbər verir ki, "Şaqman" markalı yük maşını ilə "Qazel" markalı nəqliyyat vasitəsi toqquşub. Qəza nəticəsində hər iki avtomobilin sürücüsü xəsarət alıb.

Yaralılardan biri - 1997-ci il təvəllüdlü Sənur Ağayevin vəziyyəti xüsusilə ağırdır. Onun ciddi bədən xəsarətləri aldığı, bir qolunun amputasiya olunduğu bildirilir.

Hadisə yerinə dərhal təcili tibbi yardım briqadaları və yol polisi əməkdaşları cəlb olunub. Yaralılar xəstəxanaya yerləşdirilib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Bakının küçələrində hər gün minlərlə insanın həyatını əllərində daşıyan avtobus sürücüləri ilə bağlı narahatedici görüntülər yenidən cəmiyyətin müzakirə mövzusunə çevrilib. Bu dəfə məsələ daha da ciddi və təhlükəlidir - sükan arxasında spirtli içki içdiyi iddia olunan bir sürücü.

Pivə içən avtobus şoferləri - kimlərə əmanətlik?

Ekspert deyir ki, sürücülər reysqabağı mütləq tibbi müayinədən keçməlidir

İddialara görə, hadisə iyulun 20-də 183 nömrəli marşrut avtobusunda baş verib. Vətəndaş Təcəddin Cəfərov bu anları mobil telefonla lentə alaraq "Xəzər Xəbər" in WhatsApp qaynar xəttinə göndərərək. Onun dediyinə görə, sürücü İlham Həbibovun içdiyi maye bir-başa olaraq pivə olub. Hətta içkini sürücüyə təqdim edən şəxs də videoda görünür və sənişin bu vəziyyətə dərhal reaksiya verir.

Sürücü isə ittihamları qəbul etmir. İlham Həbibov bildirir ki, içdiyi maye sadəcə kvass olub, spirtli içki deyil. Onun sözlərinə görə, görüntülərdən sonra vətəndaş Daxili İşlər Nazirliyinin 102 Xidməti ilə əlaqə saxlayıb, hadisə ilə bağlı 30-cu polis bölməsində ifadə alınıb. Hazırda görüntülərlə bağlı rəsmi araşdırma aparılır.

Əfsus ki, bu, tək bir sürücünün məsuliyyətsizliyi deyil. Bu, sistemli bir problemin daha bir əlamətidir. Son illərdə ictimai nəqliyyatda çalışan sürücülərin davranışı ilə bağlı şikayətlər durmadan artır. Kobud rəftar, telefonla danışmaq, siqaret çəkmək, yol hərəkəti qaydalarını kobud şəkildə pozmaq, sənişinləri təhlükəyə atmaq gündəlik şikayətlər sırasında. Bir müddət əvvəl Bakıda

tıxac səbəbilə əsəblərini cılovlaya bilməyən bir sürücü avtobusu əks istiqamətə sürərək, sənişinlərin həyatını bilavasitə təhlükəyə atmışdı. Bu kimi hadisələr artıq istisna yox, adi hala çevrilib. Elə bil ki, sənişinlərin həyatı bir neçə qəpik uğruna plan yerinə yetirməyə çalışan sürücülərin insafına

və onların aradan qaldırılması yollarını bu cür şərh edib: "Qayda-qanuna görə, hər bir nəqliyyat vasitəsi xəttə çıxmadan əvvəl texniki vəziyyəti yoxlanılmalıdır. Eyni zamanda sürücülərin reysqabağı tibbi müayinəsi həyata keçirilməlidir. Lakin xəttə çıxdıqdan sonra sürücünün hər hansı

sadəcə onu demək istəyirəm ki, əvvəlki illərlə müqayisədə bu istiqamətdə doğrudan da böyük dəyişikliklər, irəliləyişlər əldə olunub".

Ekspertə görə, nəzarət mexanizmləri nə qədər gücləndirilsə də, sürücülərin məsuliyyətsiz davranışlarının tam qar-

şısını almaq mümkün olmur: "Bu gün bəzən avtobus sürücüləri yaranmış vəziyyətdən istifadə edirlər. Məsələn, bu gün avtobus sürücüsü tapmaq çox çətin-dir. Vaxtilə avtobusu icarəyə götürüb plana işləyən sürücülər nağdsız ödəniş sisteminə keçid zamanı maaşla işləməyə razılaşmadılar. Deyirlər ki, vaxtilə ayda 2-3 min manat qazanan adam indi niyə 700-1000 manata işləməlidir? Onların əksəriyyəti digər ölkələrə, xüsusilə də Polşaya üz tutdu. Çox kütləvi şəkildə axın etdi. Yerdə qalanlar isə ya getmək imkanı olmayanlardır, ya da qayda pozmağa meyilli olanlar. Belələri işdən çıxarılanda da böyük səs-küy yaranır, çünki yerinə sürücüyə tapmaq mümkün olmur. Yeni belə bir vəziyyət yaranıb.

Ona görə də düşünürəm ki, avtobus sürücüləri ilə bağlı hər hansı addım atarkən elə bir mövqe seçilməlidir ki, orada həm nizam-intizam ən yüksək səviyyədə qorunsun, həm də həmin təlimlər və görülən addımlar müsbət nəticə versin".

Elməddin Muradlı qeyd edib ki, bəzi sürücülərin 8 saatdan artıq işləməsi həm sürücülərin səhhəti, həm də sənişinlərin təhlükəsizliyi baxımından çox risklidir: "Bu gün bəzi avtobus sürücülərinin 8 saatdan çox, bəzən 12 və daha artıq müddətdə işləməsi halları var. Çünki qeyd etdiyim kimi, avtobus sürücüləri ilə bağlı ciddi qıtlıq görülən tədbirlər bir daha onu göstərdi ki, burada tam yüzde yüz uğurlu nəticəyə nail olmaq o qədər də asan məsələ deyil. Təbii ki, istənilən halda nəzarət vacibdir və bu, mütləq şəkildə olmalıdır. Nəzarətsiz qalarsa, sürücü də ağılına gələn hərəkəti edəcək. Lakin ümumilikdə düşünürəm ki, vəziyyət elə də ağır deyil. Yeni əvvəlki dövrlə müqayisədə yaxşı nəticələr əldə etmişik. Əgər kimə iddia edirsə ki, spirtli içki deyil, başqa bir içki qəbul etmişəm, bu zaman konkret olaraq hələlik bir qəbahət görmürəm. Hər halda, bu məsələ ciddi şəkildə araşdırılmalıdır. Mən

□ **Xəlilə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

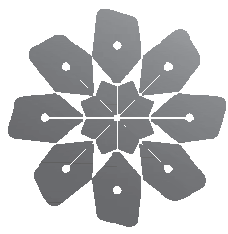
qalıb.

Hər bir sürücü qanunla maksimum 8 saat işləməli olduğu halda, onların çoxu 12, bəzən 16 saata qədər işləyir. Səbəb isə sadədir - gündəlik plan və qazanc təzyiqi. Yorğun, əsəbi, bəzən öz sağlamlığından, ailəsindən imtina etmiş sürücü sükan arxasında təmkin və diqqət göstərə bilirmi?

Bütün bunların nəticəsində isə tez-tez marşrut avtobuslarının səbəb olduğu yol-nəqliyyat hadisələrinin şahidi oluruq. İnsanlar işə, məktəbə, xəstəxanaya çatmaq üçün avtobusa minib evlərinə qayıda bilmirlər. Yol-nəqliyyat hadisələrində ölənlər və yaralananların bir çoxunun iştirakçısı ictimai nəqliyyat vasitələri olur.

Sənişinlər bu sualı haqlı olaraq verir: "Biz həyatımızı kimə etibar edirik?" Avtobus sürücüləri nəzarətdən kənardadırmı? Gündəlik reydlər, sürücülərin psixoloji və tibbi yoxlanışları niyə sistemli şəkildə aparılır? İctimai nəqliyyatda çalışan şəxslər necə seçilir, necə təlimatlandırılır?

Mövzu ilə bağlı nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Elməddin Muradlı "Yeni Müsavat"a danışdı. Ekspert bu sahədəki problemlərə diqqət çəkib

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

“4 Day Week Global” beynəlxalq təşkilatının alimləri müəyyən ediblər ki, maaşlar kəsilmədən dördgünlük iş həftəsinə keçid həm işçilər, həm də biznes üçün faydalıdır. Araşdırmanın nəticələri “Nature Human Behavior” jurnalında dərc olunub.

Dördgünlük iş həftəsi işin məhsuldarlığını artırır?

Tədqiqatçılar müəyyən ediblər ki, dördgünlük iş həftəsi stres səviyyəsini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır və işçilərin məhsuldarlığını artırır. Eyni zamanda şirkətin gəlirləri də artır. Yeni iş qrafikinə effektivliyi 33

zamanda məqalə müəllifləri yazırlar ki, hakimiyyəti dördgünlük iş həftəsinin tətbiqinin zəruriliyinə inandırmaq çətin ola bilər, çünki bu, əvvəlcədən leyborist hökumətinin planlarına daxil deyildi.

Xüsusilə texnologiya, media, tərcümə, dizayn və

gənclərinin yalnız 27%-i tam ştatlı işdə çalışır, 4%-i part-time, 5%-i müvəqqəti işlərdə, 14%-i isə freelancer və ya özünüməşğuldur.

Eyni araşdırmaya əsasən, NEET göstəricisi (təh-

ləm vardı. Məsələn, mən həmişə misal çəkərəm ki, 16 yaşlı alman gənc məktəbi bitirəndə öyrəndiyi bir peşə olur. Amma bizdə belə deyil. Oğlanları götürək. Təhsilini bitirən oğlan əmək bazarına 21-22 yaşında daxil olmağa

bəblər sırasındadır”.

S.Məmmədov bildirdi ki, hazırkı təhsil sistemi praktik vərdisləri olan məzun yetişdirə bilmir. Onun sözlərinə görə, bu da həmin məzunların əmək bazarına daxil olmasında problemlər yaradır: “İşə götürən istəyir ki, qəbul elədiyi adam işə peşəkar səviyyədə başlasın. Amma bizim təhsil sistemimiz hələ belə kadr yetişdirə, mütəxəssis hazırlaya bilmir. Ümumi iqtisadi fəal əhəlinin 22 faizini gənclər təşkil etməsi böyük rəqəm deyil, amma gənclər arasında da işsizlik istisna deyil”.

Gənclər iş yerlərində istismar olunur, amma qovulmamaq üçün razılaşırlar

Sosioloq Təranə Quliyeva isə deyir ki, Azərbaycanda gənclərin işləmək istəməməsi, internetin əsiri olub da, asan gəlir ar-

xasınca qaçması kimi bir stereotip mövcuddur. Əslində bir çox hallarda ali məktəb məzunları öz sahələrinə uyğun olmayan sahələrə üzrə belə təhsil alırlar. Məsələn, Dövlət Neft Akademiyasının məzunu olan qızların vizajist, saç ustası olması ilə bağlı yüzlərlə nümunə gətirə biləcəyini deyən müəssisəçimizə görə, əmək bazarı hazırkı şərtlərdə olduqca ağırdır: “Siz soruşursunuz ki, gənclər çox işləmək istəmədikləri üçün dördgünlük iş həftəsinə keçidi dəstəkləyirlərmi. Mənsə deyirəm ki, gənclər öz ixtisasları üzrə iş tapmasalar belə, harda olursa olsun, həftədə 6 gün fasiləsiz işləməyə razıdılar. Təki qazancaları olsun”.

Müəssisəçimizin sözlərinə görə, Azərbaycanda mağazalarda, marketlərdə iş şərtləri, işçinin hüquqları kəskin şəkildə pozulur. Onun sözlərinə görə, bütün gün ayaqüstü şəraitdə çalışan qızlar, gənc qadınlara cəmi bir dəfə yarım saatlıq nahar fasiləsi, bir dəfə də 10 dəqiqəlik çay fasiləsi verilir: “Bu, əməyin istismarıdır. Amma onlar işsizliyə görə bununla razılaşmağa məcburdurlar”.

DİN-dən azyaşlılarla bağlı çağırış

Daxili İşlər Nazirliyi çimərlik zonalarında azyaşlıların nəzarətsiz qalması ilə bağlı çağırış edib.

DİN-dən verilən məlumatda bildirilib ki, hazırda müşahidə olunan qızmar yay günlərində insanların çimərliklərə və istirahət zonalarına kütləvi axını müşahidə olunur: “Bütün bunlar nəzərə alınaraq polis əməkdaşlarının çimərlik və istirahət məkanlarında fasiləsiz xidməti davam etdirilir. Sıxıq müşahidə edilən ərazilərdə, xüsusilə azyaşlıların təhlükəsizliyini təmin etmək diqqət mərkəzində saxlanılır. Valideynlərə müraciət edərək bildiririk ki, azyaşlılar üzərində ani nəzarətsizlik böyük faciə ilə nəticələne bilər. Xüsusən çimərlik zonalarında azyaşlıların nəzarətsiz buraxılması qəti yolverilməzdir. İstirahət zonalarında qarşılaşdığınız xoşagəlməz hallar barədə isə dərhal yaxınlıqda xidmət aparan polis naryadlarına məlumat verə bilərsiniz. Burada əsas məqsəd ictimai asayışı qorumaq və insanların istirahətini təhlükəsiz şəraitdə keçirməsini təmin etməkdir”.

Qeyd edək ki, “Uşaq hüquqları haqqında” Qanunda valideyn məsuliyyəti və azyaşlının baxımsız qalmasına görə məsuliyyət nəzərdə tutulub.

şirkətin iştirak etdiyi araşdırmanın birinci mərhələsindən sonra təsdiqlənib. Araşdırmada iştirak edən təşkilatların heç biri həftədə dörd gün işləməyin əleyhinə olduğunu bildirməyib.

Xatırladaq ki, 2024-cü ildə min britaniyalı işçi eksperiment çərçivəsində dördgünlük iş həftəsinə keçirilib. Müəssisələr bu yolla ölkənin leyborist hökumətini Birləşmiş Krallığın bütün ərazisində belə bir rejim tətbiq etməyə inandırmaq istəyirlər. “Böyük Britaniyada min işçi leyborist hökuməti zamanı dördgünlük həftə kampaniyasının ilk rəsmi eksperimenti çərçivəsində maaş itkisi olmadan əlavə istirahət günləri alacaq”, - deyə nəşrdə qeyd olunub. Eksperimentdə hazırda 17 müəssisə iştirak edir. Gələcəkdə onlara daha dörd müəssisə qoşulacaq. Həmçinin qeyd olunur ki, bəzi şirkətlər hər iki həftədən bir əlavə istirahət günü ayırmaqla qrafiki sınaqdan keçirməyi qərara alıblar. Eyni

xidmət sahələrində bu tendensiya daha güclüdür. Bu dəyişiklik təkcə əmək bazarının deyil, həm də gənc nəslin dəyərlərinin dəyişməsindən xəbər verir.

Gənclər hansı işlərə üstünlük verir?

Son illərdə Azərbaycanda gənclər arasında freelancerlik, part-time və sezon işlərinə maraq nəzərəcərpacaq dərəcədə artıb. Əvvəllər daimi iş axtaran gənclər indi daha çox dəyişkən qrafik, qısamüddətli əmək müqavilələri və layihə əsaslı işlərə üstünlük verirlər. Araşdırmalar sübut edir ki, sosial media platformaları da bu iş modellərinin yayılmasında mühüm rol oynayır. TikTok və Instagram kimi platformalarda freelancer həyat tərzini təbliğ olunur və gənclər arasında geniş yayılır.

Statistika nə deyir?

2023-cü ilin FES və CRRC (Cənubi Qafqaz Tədqiqat Resurs Mərkəzi) araşdırmasına əsasən:

18-29 yaşlı Azərbaycan

sil, məşğulluq və təlimdə olmayan şəxslər) ümumilikdə 25%-dir.

Qadınlar arasında bu göstərici 39%,

Kişilər arasında isə 12% təşkil edir.

Region fərqlərinə gəlincə:

Bakıda gənclərin 59%-i işləyir,

Regionlarda isə bu göstərici təxminən 45%-dir.

İşəgötürən istəyir təcrübəli işçini qəbul etsin - bəs bu gənc təcrübəni harada qazansın?

Əmək Hüquqları Liqasının sədri Sahib Məmmədov “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki, gənclərin məşğulluğunun təmin olunmasında yaranan problemin kökü təhsil sisteminə qaynaqlanır. Müsahibəmizin sözlərinə görə, hökumətin işsizlik problemi ilə bağlı ortaya qoyduğu rəqəmlər ciddi şübhə doğurur. Bununla belə, həmin rəqəmlərdə də gənclər ön plandadır: “Təhsillə bağlı da prob-

başlayır. Bu, artıq onun üçün gec olur. Azərbaycanda gənclərin işsiz olmasının əsas səbəbi əhəli artım dinamikası ilə bağlıdır. Əhəlinin, ümumiyyətlə, 64 faizi yaşı 40-a çatmayanlardır. Bu, doğumun yüksək səviyyəsi ilə xarakterizə olunur. Hər 100 nəfərə 8.4. min nəfər artım var. Bu isə Rusiyada 0 həddindədir. İş bazarında 4 faizi ahl insanlardır. Demografik və təhsil faktor, ümumi əhəli sıxlığı, hər kvadrat kilometrə 142 nəfər düşməsi ciddi faktorlardır. Halbuki Qazaxıstanda bu rəqəm 6.2, Rusiyada 8.5 nəfərdir. Hələ nəzərə almalıyıq ki, bizim ərazimizin 20 faizi işğal altındadır. Bundan başqa, əhəlinin coğrafi olaraq qeyri-bərabər paylanması da vacib faktorlardandır. Elə rayonlar var ki, orada əhəli sıxlığı azdır. Bu da coğrafi baxımdan qeyri-bərabər bölünmənin nəticəsidir. Rayonlarda iş yerinin olmaması, aqrar sektorun çökməsi, yerlərdə olan aqrar sektor sahəsinin inkişaf etməməsi ciddi sə-

ÜSAVAT

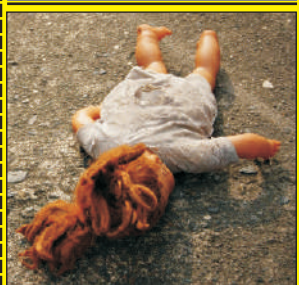
Son səhifə

N 127 (8737) 24 iyul 2025

Hindistanda iki qardaş eyni qızla evlənib

Hindistanın Şillay kəndində iki qardaş qədim ənənəyə uyğun olaraq eyni qızla nikah bağlayıb. Bu barədə "Economic Times" nəşri xəbər verir. Həttə xalqından olan Pradip və Kapil Neqi üç günlük mərasim zamanı Sunita Çauhanla evləniblər. Qeyd olunub ki, bu nadir adət yalnız Himaçal-Prades ştatının bəzi icmalarında qorunub saxlanılır. Himaçal-Pradesdə bu adət qanuni olaraq da təsnif edilir.

Əfqanıstanda əyalət hakimiyyətindən kukllarla bağlı qadağa

Əfqanıstanın cənubundakı ən böyük şəhər olan Qəndəharda hakimiyyət kukllarının satışını qadağan edib. Bu barədə "Afghanistan International" portalı məlumat verib. Məlumatla görə, "Taliban"-ın Fəzilətin Təbliği və Şərin Qarşısının Alınması Nazirliyi bir sıra oyuncaqların, o cümlədən kuklların satışını haram elan edib. Qadağaya səbəb "Taliban"-ın kuklların bütələrə (dollar) bənzədiyinə inancı ilə bağlı ola bilər, çünki bütələrə ibadət etmək İslamda günah sayılır. Şəhər rəhbərliyi qadağan olunmuş məhsulların dərhal pıştaxtalardan yığıldırılmasını əmr edib.

Bu saatlarda gəzinti xərcəng riskini azaldır

Yeməkdən sonra cəmi 30 dəqiqəlik gəzinti bağırsaq xərcəngi də daxil olmaqla, bir çox xəstəliklərin qarşısını almaqda mühüm rol oynayır. Gəzinti təkcə fiziki formada qalmağa deyil, həm də immunitetin güclənməsinə və ömrün uzanmasına kömək edir.

Milli.Az xəbər verir ki, britaniyalı alimlərin 86 min nəfərin məlumatları əsasında apardıqları geniş araşdırma göstərib ki, şəhər saat 8-dən axşam 6-ya qədər müntəzəm fiziki aktivlik bağırsaq xərcəng riskini 10 faizədək azalda bilər. Araşdırmaya görə, fiziki hərəkətlik zamanı bədəndə şiş əleyhinə hüceyrələr aktivləşir, bu da xərcəng hüceyrələrinin çoxalmasını qarşısını alır.

Baş ağrısının səssiz səbəbləri: 5 əlamətə diqqət!

Baş ağrıları gündəlik həyatda çox rast gəlinən şikayətlərdən biridir. Lakin bir çox hallarda bu ağrıların səbəbi düşündüyümüz qədər aydın olmaya bilər.

Mütəxəssislər bildirirlər ki, bəzi səssiz və fərq edilməyən vərdişlər baş ağrılarına tətikləyir. Onların qarşısını isə sadə dəyişikliklərlə almaq mümkündür.

1. Susuzluq

Baş ağrıların ən çox yayılan səbəblərindən biri bədənin maye çatışmazlığıdır. Su az qəbul edildikdə, beynin həcmi müvəqqəti olaraq azalır və kəllə boşluğundan bir qədər uzaqlaşır. Bu da döyünən və ya sıxıcı baş ağrısına səbəb olur. Həkimlər birdən-birə çox su içməkdənsə, mayeni yavaş-yavaş və qurtumla qəbul etməyi tövsiyə edirlər.

2. Stress
Stress zamanı boyun və baş dərisindəki əzələlər gərginləşir. Bu da gərginlik tipli baş ağrılarına yol açır. Bu ağrılar adətən başın ətrafında sıxılma və ya təzyiq hissi ilə müşahidə olunur. Mütəxəssislər stresslə mübarizədə tənəffüs məşqləri, yüngül fiziki fəaliyyət və istirahətin faydalı olduğunu bildirirlər.

lərinin çoxalmasını qarşısını alır.

Mütəxəssislərin sözlərinə görə, gündəlik yerimək yalnız kalori yandırmaqla kifayətlənmir, həm də immun sisteminə xərcəngə qarşı mübarizə aparan hüceyrələri aktivləşdirir. Axşam yeməklərindən sonra gəzintilər həm də həzmi asanlaşdırır, qan şəkərini tənzimləyir və təzyiqin aşağı salınmasına yardım edir.

Araşdırmalar sübut edib ki, gündə sadəcə 30 dəqiqə sürətli gəzinti ürək-damar sağlamlığını qorumaq, artıq çəkiddən xilas olmaq və həyat müddətini artırmaq üçün olduqca faydalıdır. Xüsusilə 60 yaşdan yuxarı şəxslər üçün həttə gündəlik 10 dəqiqəlik gəzinti belə qadınlara 11 ay, kişilərə isə 17 ay daha uzun ömür vəd edir.

3. Yuxusuzluq və nizam-sız yuxu

Keyfiyyətsiz və az yuxu da baş ağrısının mühüm səbəblərindəndir. Xüsusilə gecələr kifayət qədər yatmayan insanlarda şəhər saatlarında ağrıların daha çox baş verdiyi müşahidə olunur. Yuxu çatışmazlığı beyində ağrıya qarşı həssaslığı artırır. Nizamlı və keyfiyyətli yuxu, bu cür baş ağrıların qarşısını almaqda əsas rol oynayır.

4. Sinus və allergiyalar

Burun tutulması, sinusların təzyiqi və allergik reaksiyalar nəticəsində sinus mənşəli baş ağrıları inkişaf edə bilər. Alın, göz ətrafı və yanaqlarda hiss edilən bu ağrılar, adətən sinusların seliklə dolması və ya infeksiya ilə bağlı olur. Əsas səbəbin müalicəsi ilə bu ağrılar da aradan qalxır.

5. Boyun və çiyin problemləri

Başın arxa hissəsində başlayan və bəzən gözə yayılan baş ağrıları, boyun və onurğa mənşəli - servikogen baş ağrıları ola bilər. Bu cür ağrılar boyun hərəkətləri ilə daha da güclənir və bəzən ürəkbulanma, işığa həssaslıqla müşayiət olunur.

Bunları bilirsinizmi?

- * Ukrayna şəhəri Odessa 1795-ci ilə qədər Hacıbəy adlanırdı.
- * Diametri 2 m olan nəhəng su zanbağı - "Viktoriya Amazonka" balaca bir uşağı üstündə saxlaya bilir.
- * Əncir ağacının çiçəyi meyvəsinin içində olur.
- * Bütün ömrünü evkalipt ağacında keçirən koala ölümünün yaxınlaşdığını hiss edəndə ağacdən torpağa enir.
- * İlk teatr qədim Yunanıstanda yaranıb. O vaxtlar faciəvi rol oynayan aktyorlar kədərli, komik rol oynayan aktyorlar isə şən maska taxırdılar. Teatr rəmzi olan maskalar belə yaranıb.
- * Göy qurşağı yerdən yarımdairə, təyyarədən isə dairə şəklində görünür.
- * Dünyada işıqdan sürətli heç nə yoxdur. Onun sürəti saniyədə 300000 km-dir.
- * Hava olmadığına görə Ayda səs yayılır.
- * Enerji yunancadan tərcümədə iş, fəaliyyət deməkdir.
- * İmperator pinqvinləri suda 265 m dərinliyə baş vura bilirlər.
- * İran xalqına məxsus Çehil Tultı kitabı "1001 gecə" nağılları əsasında qələmə alınmış və 40 nağıl daxil edilmiş.
- * Cins parçadan ilk dəfə gəmi yelkəni hazırlanıb.
- * Malta ölkəsində həftə günlərinin adları ərəb, ayların adları isə İtaliya dillərindən alınma sözlərlə ifadə olunur.
- * Dünyada ən böyük arxipelaq İndoneziyadır.
- * İlk məktəb zəngini şüşədən Pifaqor hazırlamışdır.
- * "Mədəni" sözü Mədinə sözündən götürülərək "şəhərli" deməkdir.
- * Kalka kağızının hazırlanmasında yarımfabrikat kimi batist parçasından istifadə edilir.
- * Kirpi ilin 236 gününü yatır.
- * Qərənfil və qızılgül eyni güldən qoyduqda ətiləri itir.
- * Fotoaparat yeni yarandığı vaxtda şəkil çəkdirlən onun qarşısında 20 dəq. dayanmalı olurdular.
- * Yunan və gürcü əlifbasında böyük hərf yoxdur.
- * İlk üstüörtülü hovuz 1742-ci ildə Londonda inşa edililib.
- * Fildə 35, itdə 39, quşlarda 42 rəqəmi bədən temperaturudur.
- * İlk eskalator 1911-ci ildə Londonda açılmışdır.
- * Görkəmli səyyah Tur Heyerdal səfərə çıxanda aclığını yatırmaq üçün özü ilə həmişə qoz götürürmüş.
- * Ayay adlı meymun cinsinin boyu 40, quyruğu 60 sm olur, həşəratlarla qidalanır.
- * Hindistanda mətəm və hüzn rəngi ağ rəngdir.
- * Çin hotellərində xidmətçilərə "çay pulu" vermək təhqi sayılır.

Təzyiqi və şəkəri salan içki - yayın dərmanı

Qan təzyiqini və şəkər səviyyəsini aşağı salan sadə içkilərdən biri də nanə çayı və ya nanəli sudur. Dietoloq Emma Derbişir təzyiqi və şəkəri salmaq üçün sadə üsulu açıqlayıb.

"Nanə çayı, dəmləməsi beyin, ürək-damar sistemi üçün faydalıdır və qan şəkərinin səviyyəsini tənzimləməyə kömək edir. Son araşdırmalar nanə çayının içilməsinin təzyiqi aşağı saldıığını göstərib. Bu nanənin qan damarlarının hamar əzələlərindəki kalsium kanallarına təsiri, həmçinin nanənin sakitləşdirici təsiri ilə əlaqədar baş verir.

Nanə çayı insulina həssaslığı yaxşılaşdırır və beləliklə də qan şəkərinin səviyyəsini daha yaxşı idarə etməyə kömək edir.

Bundan əlavə, nanə çayının tərkibində antiinflamatuar təsir göstərən rozmarin turşusu və mentol kimi aktiv birləşmələr var. Bir sıra tədqiqatlar göstərir ki, nanə çayı dəmləmələri yaddaş, konsentrasiya və idrak funksiyasını yaxşılaşdırmağa kömək edə bilər.

Ona görə də şəkər və təzyiq xəstələri xüsusən yayda nanə ilə dost olmalıdır", - Derbişir qeyd edib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500